

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Rzeszowie

LRZ.410.008.02.2015

P/15/082

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Rzeszowie

ul. Kraszewskiego 8, 35-016 Rzeszów

T +48 17 780 23 00, F +48 17 780 23 06

lrz@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli

P/15/082 — Organizacja pobytu uczniów w bursach i internatach szkolnych

Jednostka przeprowadzająca kontrolę

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Rzeszowie

Kontrolerzy

Urszula Dziedzic, główny specjalista k. p., upoważnienie do kontroli nr 94353 z dnia 22 kwietnia 2015 r.

Krzysztof Pakuła, główny specjalista k. p., upoważnienie do kontroli nr 94354 z dnia 22 kwietnia 2015 r.

(dowód: akta kontroli str. 1-4)

Jednostka kontrolowana

Bursa Szkolna w Sanoku, 38-500 Sanok, ul. Szopena 5, zwana dalej Bursą

Kierownik jednostki kontrolowanej

Maria Pełechowicz, Dyrektor Bursy od dnia 1 września 2000 r.

(dowód: akta kontroli str.5-7)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie mimo stwierdzonych nieprawidłowości¹ działalność skontrolowanej jednostki w latach 2012–2015 (do 19 czerwca)² w zakresie zapewnienia opieki uczniom pobierającym naukę poza miejscem stałego zamieszkania.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Placówka zapewniała wychowankom 101 miejsc zakwaterowania, z których uczniowie wykorzystali w latach szkolnych 2012/2013, 2013/2014 100% miejsc, a w roku szkolnym 2014/2015 – 90 miejsc, tj. 89,1%.

NIK uwzględniła, że Bursa zatrudniała wykwalifikowaną kadrę wychowawców, zapewniała warunki do rozwijania zainteresowań i uzdolnień, a działania opiekuńczo-wychowawcze były prowadzone we współpracy z rodzicami i szkołami, do których uczęszczali wychowankowie. Podejmowano działania w zakresie opieki nad uczniami chorymi i w porze nocnej, a także w przypadkach naruszeń regulaminu przez wychowanków. Analizowano problemy występujące w pracy opiekuńczo-wychowawczej oraz prowadzono ewaluację wewnętrzną.

Stwierdzone nieprawidłowości w działalności Bursy polegały w szczególności na:

- 1) nieprawidłowym prowadzeniu księgi wychowanków Bursy, co spowodowało, że księga ta nie przedstawiała wiarygodnych danych dotyczących faktycznej liczby wychowanków zakwaterowanych w Bursie,
- 2) niewykazaniu w Systemie Informacji Oświatowej na dzień 30 września danego roku, średniorocznej liczby wychowanków Bursy i osób innych, korzystających z zakwaterowania,
- 3) nieokreśleniu w statucie Bursy zapisów dotyczących zakresu pomocy dla wychowanków z zaburzeniami i odchyleniami rozwojowymi, wymagającym stosowania specjalnej organizacji nauki, metod pracy i wychowania,

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

² W tym w latach szkolnych 2012/2013-2014/2015

- 4) niepełnym przestrzeganiu zasad dotyczących utrzymania obiektów budowlanych,
- 5) niepełnym wykonaniu postanowienia Podkarpackiego Komendanta Wojewódzkiego PSP dotyczącego zabezpieczeń przeciwpożarowych,
- 6) nieprzeprowadzeniu praktycznego sprawdzenia organizacji oraz warunków ewakuacji z obiektu Bursy w roku 2012 i 2014,
- 7) nieplanowaniu dochodów z tytułu opłat za zakwaterowanie i wyżywienie wychowanków oraz niewłaściwym ewidencjonowaniu uzyskiwanych dochodów.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

Opis stanu
faktycznego

1. Organizacja bursy

1.1 Bursa funkcjonowała jako jednostka budżetowa i była jednostką organizacyjną powiatu sanockiego, zapewniającą opiekę i wychowanie uczniom w okresie pobierania nauki poza miejscem stałego zamieszkania w rozumieniu art. 2 pkt 7 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty³.

Zgodnie z § 51 ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 maja 2011 r. w sprawie rodzajów i szczegółowych zasad działania placówek publicznych, warunków pobytu dzieci i młodzieży w tych placówkach oraz wysokości i zasad odpłatności wnoszonej przez rodziców za pobyt ich dzieci w tych placówkach⁴ zwanym dalej rozporządzeniem w sprawie zasad działania placówek publicznych, Bursa prowadzi działalność przez cały rok szkolny jako placówka, w której są przewidziane ferie szkolne.

Bursa zamykana była w piątki wieczorem i otwierana w niedziele wieczorem.

Wyjaśniając Dyrektor Bursy podała, że od ponad 30 lat Bursa pracuje od niedzieli do piątku. Rodzice i młodzież korzystająca z placówki nigdy nie wyrażali, ani nie zgłaszali potrzeby korzystania z Bursy w soboty. Według mojej wiedzy takie informacje nie docierały też do Powiatu, ani Kuratorium Oświaty. W razie potrzeby np. czasu trudnych zimowych warunków i trudnością z dojazdem do domu Bursa była otwarta dla wychowanków z naszej inicjatywy.

Wg zapisów statutu „Bursa realizuje swoje zadania przez cały rok szkolny z przerwą na okres ferii zimowych i letnich oraz innych dni wolnych, które określają przepisy w sprawie organizacji roku szkolnego.”

Wyjaśniając Dyrektor Bursy podała, że nie ujęto zapisu w statucie dotyczącego zamykania Bursy od piątku do niedzieli wieczorem przez niewłaściwą interpretację przepisów w tym zakresie.

W wyniku przeprowadzonej ankiety wśród rodziców 3 losowo wybranych wychowanków stwierdzono, że 1 osoba chciała korzystać z zamieszkania w Bursie (zdarzyła się sytuacja, która zmuszała do korzystania z Bursy) w soboty i niedziele, ale nie miała takiej możliwości⁵, a 2 osoby korzystałyby z zamieszkania w Bursie w soboty i niedziele, jeżeli byłaby taka możliwość⁶.

Statut Bursy z dnia 12 grudnia 2012 r. nie zawierał danych określonych w załączniku nr 8 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 7 marca 2005 r. w sprawie ramowych statutów placówek publicznych⁷, dotyczących zapisów § 8 ww.

³ Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, ze zm..

⁴ Dz. U. Nr 109, poz. 631

⁵ 2 osoby nie miało takiej sytuacji

⁶ 1 osoba nie wyrażała takiej chęci

⁷ Dz. U. Nr 52, poz. 466

rozporządzenia, tj. określenia zakresu pomocy wychowankom z zaburzeniami i odchyleniami rozwojowymi, wymagającym stosowania specjalnej organizacji nauki, metod pracy i wychowania. W pozostałym zakresie zapisy statutu zawierały uregulowania określone w załączniku nr 8 do rozporządzenia w sprawie ramowych statutów placówek publicznych. W poprzednim okresie obowiązywał statut z dnia 20 grudnia 1999 r.

Wyjaśniając Dyrektor Bursy podała, że w statucie Bursy nie ujęto zapisów § 8 ww. rozporządzenia przez nieuwagę.

W roku szkolnym 2014/2015 w Bursie zatrudniano 6 wychowawców (6 etatów) oraz 10 pracowników administracyjno-obsługowych (8,73 etatów). W okresie lat szkolnych 2012/2013–2014/2015 liczba wychowawców w osobach spadła o 25%, w etatach o 11,4%, a liczba pracowników administracyjno-obsługowych spadła w etatach o 8,1%.

Ponadto w każdym roku szkolnym 1 osoba (Dyrektor, będący również wychowawcą) sprawowała w Bursie funkcję kierowniczą. W powyższym okresie w Bursie nie zatrudniano pielęgniarek lub higienistek oraz pedagogów, psychologów, czy innych specjalistów.

(dowód: akta kontroli str. 7-39)

1.2 Liczba miejsc w Bursie w każdym roku szkolnym 2012/2013 – 2014/2015 wynosiła 101. Liczba osób zgłaszających się do Bursy do 30 września danego roku szkolnego, przekraczała liczbę miejsc i stanowiła odpowiednio w trzech latach szkolnych: 128,7%, 114,9% i 108,9% liczby miejsc.

Liczba uczniów, którzy zostali przyjęci według stanu na dzień 30 września danego roku szkolnego, w relacji do liczby zgłaszających się, stanowiła odpowiednio dla każdego roku szkolnego: 77,7% osób zainteresowanych zakwaterowaniem (2012/2013), 87,1% (2013/2014), 81,8% (2014/2015).

W kolejnych latach szkolnych 2012/2013–2014/2015, według stanu na 30 września, uczniowie wykorzystali odpowiednio 100%, 100%, 89,1% miejsc zakwaterowania. Liczba wychowanków w placówce spadła w roku szkolnym 2014/2015 o 10,9%, w porównaniu do lat szkolnych 2012/2013-2013/2014.

Średnioroczna liczba osób korzystających z zakwaterowania wynosiła w roku szkolnym 2012/2013 – 96, tj. 95% miejsc, a w 2013/2014 – 91, tj. 90,1%.

Średnioroczna liczba osób innych niż wychowankowie, korzystających z zakwaterowania wynosiła w roku szkolnym 2012/2013 – 7, tj. 6,9% miejsc (studenci korzystający z noclegów w weekendy). W latach szkolnych 2013/2014 – 2014/2015 z noclegów Bursy nie korzystały inne osoby niż wychowankowie.

Zgodnie z art. 111 ust. 1 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o systemie informacji oświatowej⁸: *Podmioty prowadzące bazy danych oświatowych obowiązane są do sprawdzenia kompletności, poprawności i zgodności ze stanem faktycznym danych gromadzonych przez nie w bazach danych oświatowych, z wyjątkiem danych, które zostały przekazane z innych baz danych oświatowych.*

Do bazy danych SIO nie wprowadzano średniorocznej liczby osób korzystających z zakwaterowania oraz średniorocznej liczby osób innych niż wychowankowie korzystających z zakwaterowania. Ustalona w trakcie kontroli liczba tych osób stanowiła odpowiednio 96 i 7 w roku szkolnym 2012/2013 oraz 91 i 0 w roku szkolnym 2013/2014.

⁸ Dz. U z 2015 r. poz. 45 ze zm.

Wyjaśniając Dyrektor Bursy podała, że do bazy danych SIO nie obliczałam średniorocznej z powodu nieuwagi własnej i braku interwencji z powiatu, gdzie przekazywane były dane. Dokument zamykał się jako prawidłowy.

Wyjaśniając kwestię działań podejmowanych w związku z niewykorzystaniem wszystkich miejsc zakwaterowania, Dyrektor Bursy podała, że: *Bursa jest placówką dla powiatowych szkół ponadgimnazjalnych. W czasie IX-XI 2014 liczba wychowanków zwiększyła się z 90 na 93 osoby. Podejmowano działania informujące o wolnych miejscach poprzez: stronę internetową, informacje do szkół, rozwieszano plakaty, informowano młodzież, a także wywieszano informację na tablicy ogłoszeń i przy wejściu do budynku Bursy. Ze względu na bezpieczeństwo naszych wychowanków, organizację pracy i brak warunków pobytu nie kwaterujemy w czasie zamieszkania naszych dzieci, turystów czy innych „obcych” osób. W roku 2012 i 2013 goście zakwaterowani byli weekendowo. W 2014 r. nie było chętnych do zamieszkania. W latach 2012-2014 wysyłane były informacje do szkoły językowej o możliwości zakwaterowania w Bursie.*

(dowód: akta kontroli str. 29-31, 40-46)

1.3 Liczba miejsc zakwaterowania w Bursie w latach 2012/2013–2014/2015, podawana do organu prowadzącego wynosiła 101. Bursa nie posiadała dokumentacji projektowej budynku, która wskazywałaby liczbę miejsc zakwaterowania. Według wskaźnika 5 m² na wychowanka (zaproponowanego w instrukcji wprowadzania danych do SIO) liczba miejsc wynosiła 96. Faktyczna liczba łóżek ustalona na podstawie oględzin wyniosła 101.

(dowód: akta kontroli str. 47, 325-331)

1.4 Zgodnie z § 5 ust. 2 i 3 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie sposobu prowadzenia przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki dokumentacji przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej oraz rodzajów tej dokumentacji⁹ oraz § 7 ust. 2 i 3 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 29 sierpnia 2014 r. o tym samym tytule¹⁰ *Do księgi wychowanków, wpisuje się imię (imiona) i nazwisko, datę i miejsce urodzenia oraz numer PESEL wychowanka, adres zamieszkania wychowanka, imiona i nazwiska rodziców oraz adresy ich zamieszkania, jeżeli są różne od adresu zamieszkania wychowanka, datę przyjęcia wychowanka do placówki oraz datę i przyczynę skreślenia z listy wychowanków, a także nazwę i adres placówki, do której wychowanek został przeniesiony. Wpisów w księdze wychowanków dokonuje się chronologicznie według dat przyjęcia wychowanków.*

W księdze wychowanków prowadzonej przez Bursę w latach szkolnych 2012/2013 – 2013/2014 nie wpisywano miejsca urodzenia oraz numeru PESEL wychowanka. Pozostałe dane określone w ww. rozporządzeniu wprowadzane były do księgi wychowanków. Ponadto do księgi wychowanków nie wpisano 6 osób, w roku szkolnym 2012/2013, oraz 2 osób w roku szkolnym 2013/2014, którzy byli mieszkańcami Bursy (przez część roku szkolnego).

Od roku szkolnego 2014/2015 zapisy dokonywane w księdze wychowanków były zgodnie z ww. rozporządzeniem.

Wyjaśniając Dyrektor Bursy podała, że: *wychowankowie nie ujęci w księdze wychowanków zostali pominięci przez niedopatrzenie. Danych szczegółowych nie wpisano przez przeoczenie, a dane te zawarte są w innej dokumentacji wychowawczej (dzienniki wychowawcze i książka zameldowań).*

⁹ Dz. U. Nr 23, poz. 225 ze zm. obowiązującego do 2 września 2014 r.

¹⁰ Dz. U. z 2014 r. poz. 1170

(dowód: akta kontroli str. 29-31, 48-55)

1.5 Dane ujęte w Rejestrze Szkół i Placówek Oświatowych odnośnie Bursy były prawidłowe.

Wg zapisów ujętych w księdze wychowanków liczba osób zamieszkujących Bursę na dzień 30 września w 2012 r. wynosiła 101, w 2013 r. – 100¹¹ i w 2014 r. – 90.

Dane wskazywane w SIO na dzień 30 września 2012 r., 2013 r. i 2014 r. były zgodne ze stanem osób faktycznie zamieszkujących.

(dowód: akta kontroli str. 41, 48-49)

1.6 Wg stanu na dzień 30 września danego roku uznawano, że osoba przyjęta, była wychowankiem Bursy, w oparciu o wpisy tych osób do dzienników zajęć wychowawczych oraz na podstawie prowadzonych dziennych raportów¹². Zgodnie z powyższymi zapisami, wg stanu na dzień 30 września danego roku faktycznie zamieszkiwało w 2012 r. i 2013 r. 101 wychowanków, a w 2014 r. 90 wychowanków.

(dowód: akta kontroli str. 41, 48-49, 56-57)

1.7 Od września do czerwca w roku szkolnym 2012/2013 zakwaterowano łącznie 107 wychowanków, z których 18,7% mieszkało krócej niż 10 miesięcy. W 2013/2014 w liczbie 109 wychowanków krócej niż 10 miesięcy mieszkało 47,7%. W 2014/2015 (wg stanu na dzień 31 marca) w liczbie 102 wychowanków, krócej niż 10 miesięcy mieszkało 22,5%.

(dowód: akta kontroli str. 48-49, 58)

1.8 Na etat wychowawcy w roku szkolnym 2012/2013 przypadało średnio 14 wychowanków, a w latach 2013/2014 – 2014/2015 – 15 wychowanków.

Każdy z 5 zatrudnionych wychowawców posiadał kwalifikacje wymagane do zajmowania stanowiska nauczyciela w Bursie. W okresie objętym kontrolą w Bursie nie pracowali wolontariusze.

(dowód: akta kontroli str. 40, 48-49, 59-60)

1.9 W Statucie Bursy uwzględniono zasady rekrutacji wychowanków, które uwzględniały kryteria określone w art. 20p ustawy o *systemie oświaty*, obowiązujące od 18 stycznia 2014 r. i wprowadzone ustawą z dnia 6 grudnia 2013 r. o *zmianie ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw*¹³.

Dodatkowo wprowadzono zasady rekrutacji do Bursy na rok szkolny 2014/2015, w których podano terminy wykonywania poszczególnych czynności związanych z postępowaniem rekrutacyjnym. Rekrutację na rok szkolny 2014/2015 przeprowadzała Komisja Rekrutacyjno-Kwalifikacyjna, na podstawie regulaminu, który określał tryb jej działania.

Wychowankowie na rok szkolny 2014/2015 przyjmowani byli po złożeniu przez rodziców wypełnionego wniosku o przyjęcie (zawierającego dane osobowe kandydata, dane rodziców/opiekunów, informacje o odległości pomiędzy Sanokiem, a miejscem zamieszkania, informacje o szczególnej sytuacji rodzinnej i sytuacji materialnej, zainteresowania). Do wniosku dołączane było oświadczenie rodziców/opiekunów z informacją o rodzinie, w której wychowywał się kandydat. Po przyjęciu wychowanka do Bursy, składane były dodatkowo przez

¹¹ Liczba wychowanków wg zapisów księgi na dzień 30 września 2013 r. stanowiła 100 osób, ze względu, iż nie wpisano 1 wychowanka, który mieszkał w okresie od 1 września do 7 października 2013 r.

¹² Raport prowadzony na każdy dzień (wg stanu z godziny około 22.00) ze wskazaniem liczby wychowanków zamieszkujących Bursę oraz danych dotyczących liczby obecnych i nieobecnych osób w Bursie. Zapisów w raporcie dokonywał dyżurny wychowawca.

¹³ Dz. U. z 2014 r. poz. 7, ze zm.

rodziców/opiekunów oświadczenia, zawierające informacje m. innymi o stanie zdrowia dziecka i sytuacji rodzinnej. Ponadto w listopadzie 2014 r. z rodzicami/opiekunami zawarto umowy. Określono w nich m. innymi zobowiązania Bursy do zapewnienia zakwaterowania, wyżywienia i realizacji zadań opiekuńczo-wychowawczych. Zobowiązania rodziców/opiekunów do wnoszenia opłat i zasady ich dokonywania.

Brak było dokumentacji w zakresie rekrutacji na rok szkolny 2012/2013 i 2013/2014. Jak podała Dyrektor Bursy *dokumenty dotyczące naboru w tych latach przechowywane były przez rok, a potem niszczone. Nabór do Bursy odbywał się poprzez złożenie podania do Dyrektora, w którym podawano dane wychowanka i jego rodziców oraz odległość do Sanoka od miejsca zamieszkania. Oprócz podania od rodziców przyjętych wychowanków, od dnia 1 września każdego roku dodatkowo pobierane były oświadczenia, w których podawano podstawowe informacje o dziecku, w tym o stanie zdrowia.*

Brak dokumentacji w zakresie przyjęć poszczególnych osób do Bursy w latach 2012/2013-2013/2014 nie pozwalał na dokonanie oceny rzetelności i prawidłowości przyjmowania wychowanków.

Wyjaśniając Dyrektor Bursy podała, że *nie posiadałam wiedzy na temat przechowywania takich dokumentów. Podania były przechowywane przez rok szkolny. Do rekrutacji w Bursie nie było uwag rodziców, ani władz zwierzchnich.*

Analizą objęto losowo wybraną próbę dokumentacji dotyczącej 10 osób przyjętych do Bursy i 10 osób, którzy nie zostali przyjęci w roku szkolnym 2014/2015. Stwierdzono, że we wniosku o przyjęcie (podpisywanym przez rodzica/opiekuna) przewidziano podanie informacji o niepełnosprawności dziecka. W oświadczeniach, które składane były przez rodziców/opiekunów, po przyjęciu wychowanka przewidziano podanie informacji o stanie zdrowia dziecka, sytuacji rodzinnej. Rodzice zostali zobowiązani do: opłacania pobytu i wyżywienia syna/córki do 15 dnia każdego miesiąca, wpłaty kaucji 50 zł, oraz pokrycia w całości kosztów naprawy uszkodzeń wynikłych z nieprawidłowego użytkowania pomieszczeń oddanych do zamieszkania dziecku, jeżeli przekroczą wysokość kaucji. Wymagano od nich zgody na kontrolę ocen i frekwencji dziecka, na uczestnictwo dziecka w zajęciach organizowanych przez Bursę, współpracy z wychowawcami Bursy w zakresie opieki i wychowania poprzez kontakty telefoniczne i osobiste, a w przypadku choroby dziecka zabrania go pod własną opiekę do domu. W oświadczeniu zobowiązano ich do odpowiedzialności za dziecko podczas przejazdu do Bursy i z powrotem, informacji kiedy dziecko może wychodzić poza teren Bursy (godzina) oraz powiadamiania wychowawców o chorobach dziecka i innych zaistniałych okolicznościach. Od rodziców nie żądano orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej oraz niedostosowanej społecznie, wymagającej stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy.

Analiza dokumentacji osób przyjętych i nieprzyjętych do Bursy w roku szkolnym 2014/2015 wykazała, że rekrutacji dokonywano zgodnie z przyjętymi zasadami.

Wyjaśniając Dyrektor Bursy podała, że *od rodziców nie żądano orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego dla młodzieży i osób niepełnosprawnych oraz niedostosowanej społecznie, ponieważ takie nie zostały zawarte w dokumencie rekrutacji. Natomiast każdego badanego roku od 1 września zbierane były oświadczenia rodziców także nt. zdrowia ich dzieci. Ponadto informuję, że nie było od 2000 r. w Bursie dzieci z powyższymi problemami, które zostałyby rozpoznane*

w trakcie roku szkolnego. W latach 2012/2013-2014/2015 nie było w Bursie osób niepełnosprawnych.

Statut Bursy nie zawierał regulacji w zakresie zasad przyjmowania cudzoziemców. W latach szkolnych 2012/2013-2014/2015 do Bursy nie przyjmowano cudzoziemców.

(dowód: akta kontroli str. 8-24, 42-43, 61-69)

1.10 W okresie objętym kontrolą w każdym roku szkolnym w Bursie prowadzono 4 grupy wychowawcze. Dyrektor Bursy na każdy rok szkolny ustaliła z organem prowadzącym liczebność wychowanków w grupie wychowawczej – 25-26 osób. Liczba wychowanków zapisanych w ciągu całego roku szkolnego w poszczególnych grupach wynosiła:

- w roku szkolnym 2012/2013 – od 24 do 29 osób, średnio 27 osób,
- w roku szkolnym 2013/2014 – od 25 do 32 osób, średnio 28 osób,
- w roku szkolnym 2014/2015 – od 22 do 29 osób, średnio 26 osób¹⁴.

(dowód: akta kontroli str. 70)

Ustalono
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

W statucie Bursy nie uregulowano zapisów dotyczących *określenia zakresu pomocy wychowankom z zaburzeniami i odchyleniami rozwojowymi, wymagającym stosowania specjalnej organizacji nauki, metod pracy i wychowania*, co stanowiło naruszenie § 8 załącznika nr 8 do rozporządzenia w sprawie ramowych statutów placówek publicznych. Ponadto w zapisach statutu nie uwzględniono faktycznego czasu zapewniania opieki dla wychowanków (nie wprowadzono zapisu że Bursa pracuje od niedzieli wieczorem do piątku wieczorem).

Księga wychowanków w latach szkolnych 2012/2013 – 2013/2014 nie zawierała danych dotyczących miejsca urodzenia oraz numeru PESEL wychowanka. Taki sposób prowadzenia księgi wychowanków stanowił naruszenie § 5 ust. 2 rozporządzenia w sprawie sposobu prowadzenia przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki dokumentacji przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej oraz rodzajów tej dokumentacji. Ponadto w latach szkolnych 2012/2013-2013/2014 do księgi wychowanków nie wpisano odpowiednio 6 i 2 osób, którzy mieszkali w Bursie przez część roku szkolnego, co stanowiło naruszenie § 5 ust. 3 ww. rozporządzenia. Nierzetelność prowadzenia wpisów w księdze wychowanków w tym okresie nie miała wpływu na wysokość subwencji. Liczba osób wg stanu na dzień 30 września danego roku, podawana była do organu prowadzącego w oparciu o wpisy wychowanków z dzienników zajęć wychowawczych i na podstawie raportów dziennych. Podane do SIO dane o liczbie wychowanków na dzień 30 września danego roku były zgodne z liczbą wychowanków faktycznie zamieszkujących Bursę.

Do bazy danych SIO nie wprowadzano średniorocznej liczby osób korzystających z zakwaterowania oraz średniorocznej liczby osób innych niż wychowankowie korzystających z zakwaterowania (podano wartości „0”). Stanowiło to naruszenie art. 111 ust. 1 ustawy o systemie informacji oświatowej.

Bursa nie gromadziła informacji o wychowankach posiadających orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej oraz niedostosowanej społecznie, wymagającej stosowania specjalnej organizacji nauki

¹⁴ Ilość wychowanków w danej grupie nie przekraczała liczby osób ustalonej z organem prowadzącym

i metod pracy. W trakcie procedury rekrutacji nie zobowiązano rodziców do składania kopii orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego. W związku z powyższym Bursa nie posiadała formalnych danych umożliwiających utworzenie grup wychowanków, o których mowa w § 47 ust. 3 i ust. 4 rozporządzenia w sprawie zasad działania placówek publicznych. Nie miała także informacji o zaleceniach dotyczących warunków realizacji potrzeb edukacyjnych zawartych w ewentualnych orzeczeniach o potrzebie kształcenia specjalnego.

Bursa nie posiadała dokumentacji przyjęć wychowanków (podania o przyjęcie, składane oświadczenia) w latach 2012/2013-2013/2014, co nie pozwalało na dokonanie oceny rzetelności i prawidłowości ich przyjmowania. Dodatkowo przechowywanie i gromadzenie takiej dokumentacji od 18 stycznia 2014 r. wymagane było przepisem art. 20 ustawy o systemie oświaty.

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Dyrektor Bursy nie uwzględniała potrzeb wychowanków i ich rodziców dotyczących zakwaterowania w Bursie w soboty i niedziele. Bursa w latach 2012/2013-2014/2015 nie udostępniała wychowankom od piątku wieczorem do niedzieli wieczorem zakwaterowania. Z informacji uzyskanych od rodziców trzech wychowanków Bursy wynika, że rodzice dwóch wychowanków skorzystaliby z możliwości zakwaterowania wychowanków w soboty i niedziele w ciągu roku szkolnego, jeżeli taką możliwość, by im zapewniono.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości, działalność kontrolowanej jednostki w badanym zakresie.

2. Działalność opiekuńczo-wychowawcza

Opis stanu
faktycznego

2.1 W latach szkolnych 2012/2013–2014/2015¹⁵ Rada Pedagogiczna Bursy odbyła 38 spotkań, na których poruszano m. innymi zagadnienia związane z funkcjonowaniem Bursy, w tym również kwestie wychowawcze. Główne problemy, sygnalizowane na spotkaniach, dotyczyły niestosowania się do regulaminu, picia alkoholu, konfliktów pomiędzy wychowankami, a także słabych wyników w nauce i opuszczania zajęć szkolnych.

(dowód: akta kontroli str. 135)

2.2 W Bursie prowadzono dokumentację działalności opiekuńczej i wychowawczej w formie zapisów (dla poszczególnych osób) prowadzonych w zeszytach przez każdego z wychowawców dla przydzielonych wychowanków. W zeszytach odnotowywano nr zamieszkiwanego pokoju, informacje o której godzinie wychowanek mógł przebywać poza Bursą oraz czy mógł wychodzić w czasie trwania nauki własnej, informacje o zgodzie rodziców na kontakty ze szkołą, informacje o posiadaniu elektronicznych urządzeń własnych wychowanka, oceny z poszczególnych przedmiotów. Ponadto w zeszytach wpisywano również plany pracy okresowej, a od roku szkolnego 2014/2015 również frekwencję wychowanków na zajęciach.

(dowód: akta kontroli str. 136)

2.3 Zasady i formy współpracy z rodzicami określone zostały w statucie Bursy. Zgodnie z tymi zapisami współpraca polegała na kontaktach osobistych i telefonicznych dyrektora oraz wychowawców Bursy z rodzicami/opiekunami, a także korespondencji listowej Bursy z domem rodzinnym.

¹⁵ Do dnia 22 maja 2015 r.

Informacje o kontaktach z rodzicami wychowanków odnotowywane były w dziennikach zajęć wychowawczych. Na podstawie analizy 2 dzienników zajęć wychowawczych¹⁶ stwierdzono, że współpraca z rodzicami/opiekunami prowadzona była poprzez kontakt osobisty oraz telefoniczny, na bieżąco w miarę potrzeb. Sprawy w jakich kontaktowano się z rodzicami dotyczyły zachowania w Bursie, problemów zdrowotnych, wychowawczych, przyjazdów i wyjść poza teren Bursy, uzupełnienia wymaganych oświadczeń przez rodziców/opiekunów, wpłat za pobyt w Bursie.

(dowód: akta kontroli str. 8-24, 137)

2.4 Zasady i formy współpracy ze szkołą, do której uczęszczał wychowanek określone zostały w statucie Bursy. Zgodnie z tymi zapisami współpraca polegała na kontaktach osobistych dyrektora oraz wychowawców Bursy z pedagogiem szkolnym i wychowawcami klas, a także stałym kontakcie dyrektora Bursy z dyrekcjami poszczególnych szkół do których uczęszczali wychowankowie.

Rodzice/opiekunowie składając oświadczenia (po przyjęciu wychowanka do Bursy) wskazywali, że wyrażają zgodę lub nie, na kontrolę ocen i frekwencji swojego dziecka.

Analiza 2 dzienników zajęć wychowawczych¹⁷ i zeszytów prowadzonych przez wychowawców wykazała, że w dokumentach tych wpisywano oceny wychowanków uzyskiwane w semestrach, śródroczne i końcowe. Sprawy frekwencji wychowanków omawiane były przez wychowawców z pedagogami szkolnymi do których uczęszczali wychowankowie.

Wyjaśniając Dyrektor Bursy podała, że *nie ma żadnych problemów w uzyskiwaniu informacji o wychowankach we współpracy ze szkołami do których uczęszczają nasi wychowankowie.*

Nauka wychowanków odbywała się w stałym czasie, określonym rozkładem dnia: nauka własna przedpołudniowa w godz. 8.00 – 11.00, nauka własna popołudniowa od 15.00 do 18.00, we własnych pokojach mieszkalnych, w świetlicy, jadalni, „kącikach nauki” na parterze i II piętrze, oraz w pokoju cichej nauki zorganizowanym w trakcie trwania kontroli NIK.

W ramach pomocy w nauce Bursa organizowała dodatkowe zajęcia z historii i matematyki, które prowadzone były przez wychowawców. Prowadzona była również pomoc koleżeńska, przez wyznaczonych wychowanków z języka polskiego, języka angielskiego, matematyki, informatyki, biologii, fizyki i chemii. Ponadto wychowankowie na bieżąco mogli się zwracać do wychowawców o pomoc doraźną w nauce.

(dowód: akta kontroli str. 8-24, 65, 138-142)

2.5 W okresie objętym kontrolą, w Bursie obowiązywały, zatwierdzone przez Radę Pedagogiczną, *Procedury postępowania wychowawców Bursy i metody współpracy z Policją i innymi organami wspierającymi opiekę nad młodzieżą w sytuacjach zagrożenia zdrowia i życia młodzieży*, obejmujące m.in. postępowanie wychowawców w przypadku choroby wychowanka, tj. utraty przytomności, bardzo silnego bólu, wysokiej temperatury, groźnego upadku.

W latach 2012 – 2015, w Bursie nie zatrudniano pielęgniarki. Bursa posiadała izolatkę zlokalizowaną na I piętrze, wyposażoną w łóżko, umywalkę, prysznic, wc, szafę, stół i krzesło. W okresie objętym kontrolą, izolatka nie była wykorzystywana.

¹⁶ Dziennik zajęć wychowawczych za rok szkolny 2012/2013 grupa I oraz za rok szkolny 2013/2014 gr IV

¹⁷ Dziennik zajęć wychowawczych za rok szkolny 2012/2013 grupa II oraz za rok szkolny 2013/2014 gr III

Wychowawcy zostali przeszkoleni z zasad udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej, zgodnie z § 21 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. *w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach*¹⁸. Szkolenia zorganizowano w następujących terminach: 30.08.2012 r. – dla 8 osób, 29.08.2013 r. – dla 6 osób i 29.08.2014 r. – dla 6 osób.

Ostatnie zajęcia edukacyjne dla wychowanków i nauczycieli Bursy w zakresie udzielania pierwszej pomocy zostały przeprowadzone w dniach: 13, 15 i 20 kwietnia 2010 r. W zajęciach uczestniczyło 46 wychowanków i 5 nauczycieli.

Z informacji uzyskanej w trakcie kontroli ze Stacji Pogotowia Ratunkowego w Sanoku wynika, że w latach 2012 – 2015 nie było wyjazdów Zespołów Ratownictwa Medycznego do nagłych zdarzeń i zachorowań wychowanków Bursy. W dokumentacji Bursy również nie odnotowano nagłych zdarzeń i zachorowań wychowanków oraz próśb o interwencję do Stacji Pogotowia Ratunkowego.

(dowód: akta kontroli str. 143-156)

2.6 Postanowienia statutu i regulaminu Bursy nie zawierały zapisów, że do Bursy nie można przyjmować uczniów przewlekle chorych i/lub wymagających podawania leków.

W latach 2012 – 2015 Bursa uzyskiwała informacje o stanie zdrowia dziecka na podstawie oświadczenia rodziców/opiekunów, które składane były w dniu przyjęcia wychowanka do placówki. W okresie objętym kontrolą, Bursa posiadała informacje o jednym wychowanku z zespołem Aspergera (choroba zdiagnozowana od września 2014 r.) oraz wychowance chorej na anoreksję (okres przebywania w Bursie – od 11.11.2014 r. do 07.01.2015 r.). W ww. przypadkach wyznaczeni zostali wychowawcy do sprawowania opieki nad chorymi wychowankami. Wychowanek z zespołem Aspergera przyjmował leki samodzielnie (po uzgodnieniu z rodzicami), wychowanka chora na anoreksję nie przyjmowała leków.

W Bursie nie ustalono procedury podawania leków lub procedury postępowania z wychowankami przewlekle chorymi.

Dyrektor Bursy wyjaśniła, że *nie ma jednej procedury podawania leków, ani procedury postępowania z wychowankami przewlekle chorymi – są to indywidualne ustalenia z rodzicami/opiekunami. Do nadzorowania takiego dziecka wyznaczony jest zawsze opiekun grupy.*

Bursa posiadała publikację pt. *One są wśród nas* (obejmującą 12 tytułów). Wychowawcy zostali zobowiązani przez Dyrektora do indywidualnego zapoznania się z tą publikacją.

Dyrektor Bursy wyjaśniła, że *szkolenie dla wychowawców w tym zakresie odbędzie się końcem sierpnia 2015 r.*

W okresie objętym kontrolą, w Bursie nie było wychowanków wymagających stosowania diety bezglutenowej, w związku z tym w stołówce Bursy nie uwzględniano potrzeb wychowanków w tym zakresie.

(dowód: akta kontroli str. 8-24, 65, 143-144, 157-159)

2.7 W statucie Bursy określono (§ 9), zgodnie z przepisami rozporządzenia *w sprawie zasad działania placówek publicznych, warunki pobytu w bursie zapewniają wychowankom bezpieczeństwo i zaspokojenie ich potrzeb, w tym ochronę przed przemocą, uzależnieniami i innymi przejawami patologii społecznej.*

¹⁸ Dz. U. z 2003 r. Nr 6, poz. 69 ze zm.

W okresie objętym kontrolą, w Bursie funkcjonował system wejść i wyjść osób, w tym wychowanków, na teren placówki oraz wychodzenia wychowanków poza teren placówki. W tym celu prowadzony był w Bursie zeszyt wyjść wychowanków na zewnątrz Bursy, do którego wpisywano: imię i nazwisko wychowanka, miejsce wyjścia oraz datę i godzinę wyjścia i powrotu oraz zeszyt wejść do budynku osób z zewnątrz, w którym wpisywano: imię i nazwisko osoby odwiedzającej i osoby odwiedzanej oraz datę i godzinę wejścia i wyjścia z budynku. Zeszyty prowadzono systematycznie.

W statucie Bursy określono przypadki, w których Rada Pedagogiczna może podjąć uchwałę upoważniającą dyrektora Bursy do skreślenia wychowanka z listy mieszkańców (§ 10 pkt 2 ppkt 5), tj.:

- spożywanie alkoholu lub przebywanie pod jego wpływem na terenie Bursy,
- rozprowadzanie, udostępnianie lub przyjmowanie środków odurzających oraz przebywanie pod ich wpływem na terenie obiektu,
- samowolne opuszczenie placówki (bez zgłoszenia wychowawcy),
- stwierdzenie faktu kradzieży.

W latach 2012 – 2015 w Bursie nie było przypadków skreślenia z listy wychowanków z powodu naruszenia regulaminu placówki.

W Bursie opracowano procedury postępowania wychowawców w sytuacjach zagrożenia zdrowia i życia młodzieży, w tym m.in. w zakresie postępowania wychowawcy wobec wychowanka, który jest pod wpływem narkotyków, środków odurzających, alkoholu lub samowolnego opuszczenia Bursy przez wychowanka. W okresie objętym kontrolą, w dokumentacji Bursy nie odnotowano przypadków używania, posiadania, lub rozprowadzania środków odurzających przez wychowanków.

W okresie objętym kontrolą, (lata szkolne 2012/2013, 2013/2014) odnotowano trzy przypadki zgłoszeń wychowanków o zaginięciu pieniędzy na terenie Bursy, które zgłoszono na Policję oraz dwie interwencje Policji w związku z zdarzeniami z udziałem wychowanków Bursy (kradzież artykułów w sklepie oraz zakłócanie funkcjonowania sklepu przez nietrzeźwą klientkę). Bursa nie odnotowała przypadków bójek na jej terenie.

Komenda Powiatowa Policji w Sanoku interweniowała pięciokrotnie wobec wychowanków Bursy. Prowadzone były trzy postępowania o wykroczenie, dotyczące kradzieży pieniędzy¹⁹. Postępowania w wyżej wymienionych sprawach zakończyły się umorzeniem z uwagi na niewykrycie sprawcy.

Ponadto (według informacji Policji), w dniu 21.03.2013 r. jedna z wychowanek dokonała kradzieży artykułów w sklepie Kaufland w Sanoku na kwotę 100 zł (materiały z kradzieży zostały przesłane do Sądu Rejonowego w Sanoku, Wydział III Rodzinny i Nieletnich) oraz w dniu 03.10.2013 r. nietrzeźwa wychowanka zakłócała funkcjonowanie sklepu przy ul. Kościuszki w Sanoku (wychowanka została przewieziona na SOR w Sanoku). W związku z interwencjami Policji w Bursie nie wystąpiły problemy w zapewnieniu opieki przez wychowawców.

W latach 2012 – 2015, w dokumentacji Bursy nie odnotowano przypadków naruszenia przepisów porządkowych przez wychowanków lub innych zdarzeń związanych z zagrożeniem bezpieczeństwa wychowanków.

Dyrektor Bursy wyjaśniła, że zdarzają się przypadki naruszenia przepisów porządkowych poprzez: *wulgarnie słownictwo, spóźnienia po wyznaczonych godzinach powrotów, bałagan w pokojach mieszkalnych i łazienkach, nieprzestrzeganie ciszy podczas nauki własnej. W związku z tym podejmowanych jest szereg działań organizacyjnych i wychowawczych np. rozmowa wychowawcy*

¹⁹ W kwocie 20 zł w dniu 18.09.2012 r., w kwocie 20 zł w dniu 18.09.2012 r., oraz w dniu 1-2.10.2012 r.

lub dyrektora z wychowankiem, telefon informujący do rodziców, spotkania w grupach dotyczące przestrzegania regulaminu, statutu i bezpieczeństwa.

W okresie objętym kontrolą, w Bursie było pięć przypadków zniszczenia sprzętu i wyposażenia przez wychowanków, w tym: porysowane i podziurawione drzwi szafy, złamana klamka od okna, pęknięcie lub wybite szyby w drzwiach oraz zniszczona listwa wokół stołu. W powyższych przypadkach rodzice ponosili koszty naprawy zniszczonego sprzętu i wyposażenia Bursy w łącznej kwocie 261 zł. Potrąceń dokonano z wpłaconej przez wychowanków kaucji.

W Bursie opracowana została Procedura bezpiecznego korzystania z Internetu, według której wychowankowie mieli m.in.: obowiązek zgłosić wychowawcy laptopa, którym łączą się z Internetem na terenie Bursy, kategoryczny zakaz korzystania ze stron dla dorosłych i powszechnie uważanych za nie stosowne dla ucznia oraz obowiązek udostępnić swój komputer Policji, w przypadku podejrzenia popełnienia przestępstwa bądź złamania praw autorskich z łącza placówki.

Złącze Wi-Fi w Bursie działało w godzinach od 6.00 do 22.00.

W dokumentacji Bursy znajdowały się podpisy wychowanków korzystających z Internetu potwierdzające zapoznanie się z postanowieniami ww. procedury.

W okresie objętym kontrolą, Bursa posiadała dostęp do Internetu na podstawie umowy (obowiązującej do dnia 30 listopada 2015 r.), zapewniającej szybkość transferu danych 10Mb. W trakcie kontroli wychowankowie posiadali dostęp do sieci Internet w technologii Wi-Fi. Dla zapewnienia sygnału w budynku Bursy umieszczono cztery routery, zlokalizowane na parterze, I i II piętrze. W trakcie kontroli dokonano oględzin działania sieci internetowej w budynku Bursy w zakresie zapewnienia zabezpieczeń chroniących wychowanków przed dostępem do treści, które mogły stanowić zagrożenie dla prawidłowego rozwoju. W tym celu zainstalowano darmowe oprogramowanie typu *freeware*. Oględziny wykazały, że zastosowane rozwiązanie nie w pełni chroniło wychowanków przed dostępem do treści pornograficznych.

Zgodnie z art. 4a ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty²⁰, szkoły i placówki zapewniające uczniom dostęp do Internetu są obowiązane podejmować działania zabezpieczające uczniów przed dostępem do treści, które mogą stanowić zagrożenie dla ich prawidłowego rozwoju, w szczególności zainstalować i aktualizować oprogramowanie zabezpieczające.

Dyrektor Bursy wyjaśniła, że z uwagi na brak funduszy i oszczędności zainstalowano oprogramowanie typu *freeware*, które nie w pełni zabezpiecza treści zakazane.

W Bursie na każdy rok szkolny opracowywano programy profilaktyczne i wychowawcze, które zawierały m. innymi realizację zadań dotyczących zapoznawania młodzieży z problematyką uzależnień (alkoholizm, narkomania, nikotynizm). Na koniec każdego roku szkolnego sporządzane było sprawozdanie z realizacji zadań prowadzonych w ramach tych programów. W ramach problematyki związanej z przeciwdziałaniem narkomanii organizowano spotkania z dyrektorem poradni psychologiczno-pedagogicznej, z farmaceutą, z więźniem, prowadzono gazetki tematyczne, przedstawiano filmy, organizowano pogadanki, zorganizowano wyjście do więzienia²¹.

(dowód: akta kontroli str. 8-24, 14-144, 160-172, 348-359)

2.8 Opieka w godzinach nocnych sprawowana była przez jednego wychowawcę od godziny 22.00 do godziny 6.00. W latach szkolnych 2012/2013 i 2014/2015,

²⁰ Dz.U. z 2004, Nr 256, poz. 2572 ze zm.

²¹ Działalność ta dokumentowana była w formie zapisów w dziennikach zajęć wychowawczych, w kronice Bursy

w wybranych okresach, dodatkowo osoby zatrudnione jako portierki sprawowały dyżur w nocy.

W latach szkolnych 2012/2013-2014/2015 w Bursie nie odnotowano w porze nocnej nagłych zdarzeń lub zachorowań, skutkujących wzywaniem pogotowia ratunkowego lub dowożeniem wychowanka do szpitala, bądź innych naruszeń przepisów porządkowych przez wychowanków związanych z zagrożeniem bezpieczeństwa.

Wyjaśniając Dyrektor Bursy podała, że *nie mamy poważnych problemów związanych z zapewnieniem opieki w porze nocnej. Zdarzają się natomiast przypadki rozmów nocnych, hałaśliwego zachowania, trzaskania drzwiami w ubikacji, późnego mycia się, włączania czajników po godz. 22.00. Wychowawca podejmuje wówczas działania porządkowe.*

(dowód: akta kontroli str. 27-28, 139-140, 173-175)

2.9 W trakcie procedury przyjęć Bursa nie egzekwowała od rodziców wychowanków przekazywania kopii orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego. Bursa nie określiła zakresu pomocy wychowankom z zaburzeniami i odchyleniami rozwojowymi, wymagającymi stosowania specjalnej organizacji nauki, metod pracy i wychowania.

Wyjaśniając Dyrektor bursy podała, że *w Bursie nigdy nie było wychowanków z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego. Wiedzę taką posiadamy na podstawie własnych obserwacji i pracy opiekuńczo-wychowawczej. W związku z tym, że nie było przypadków wychowanków z orzeczeniami kształcenia specjalnego, nie mamy zdania w zakresie wpływu tych orzeczeń na prowadzone formy pomocy.*

(dowód: akta kontroli str. 8-24, 65 139-140)

2.10 W składanych wnioskach o przyjęcie do Bursy oraz w oświadczeniach rodzice nie podawali godzin, w jakich dziecko wyjeżdża z placówki i wraca do niej. Zasady przebywania przez wychowanków w weekendy (od piątku wieczorem do niedzieli wieczorem) określone w statucie opisano w pkt 1.1 niniejszego wystąpienia pokontrolnego. Bursa była zamykana w czasie nieobecności wychowanków, nie było pełnionych dyżurów w tym czasie.

W Bursie istniał obowiązek opuszczania jej przez wychowanków w piątek wieczorem, bez względu na ewentualną chęć pozostania w placówce. W umowach na pobyt dziecka w Bursie, zawieranych przez rodziców od roku szkolnego 2014/2015 zawarty był zapis, że dziecko wyjeżdża do domu rodzinnego w każdy weekend.

W latach 2012-2013 Bursa prowadziła sprzedaż noclegów dla studentów studiów zaocznych z piątku na sobotę, którzy korzystali z pokoi zajmowanych przez wychowanków Bursy. Wychowankowie zobowiązani byli na ten czas zamykać własne rzeczy w szafach.

Wyjaśniając Dyrektor Bursy podała, że *przyjęty system pracy Bursy był od lat niezmienny od niedzieli wieczorem do piątku wieczorem. Rodzice ani wychowankowie nie zwracali się do Dyrektora, by zmienić ten czas. Wychowankowie nie mieli obowiązku opuszczać pokoi ze względu na zakwaterowanie studentów. Wyjazdy wychowanków w piątki wieczorem wynikały z charakteru pracy placówki. Sprzedaż noclegów dla studentów prowadzona była okazjonalnie. Dyżur w placówce pełniła wówczas portierka.*

(dowód: akta kontroli str. 8-24, 65, 68-69, 176-177)

2.11 Zgodnie z § 46 ust. 1 rozporządzenia w sprawie zasad działania placówek publicznych: *W bursie działa zespół wychowawczy do spraw okresowej oceny sytuacji wychowanków, powoływany przez dyrektora bursy.*

W Bursie działał zespół wychowawczy ds. okresowej oceny sytuacji wychowanków²² od roku szkolnego 2014/2015. W poprzednich latach szkolnych w Bursie nie działał zespół wychowawczy.

Wyjaśniając Dyrektor Bursy podała, że w latach 2012/2013-2013/2014 *nie działał zespół wychowawczy, ponieważ wszystkie problemy wychowawcze nauczyciele rozwiązywali na bieżąco. Opiekunowie grup na bieżąco dzielą się swoimi spostrzeżeniami, informacjami, uwagami i zwracają się o wzajemną pomoc. W Bursie pracuje 5 wychowawców wobec czego wszyscy są dobrze zorientowani w problemach wychowawczych.*

Podstawą rocznej pracy zespołu był opracowany plan wychowawczy na rok szkolny 2014/2015, w którym określono zadania do realizacji oraz formę i czas współpracy zespołu. Zespół spotykał się w ustalonych terminach (2 razy w semestrze) oraz na posiedzeniach nadzwyczajnych (w miarę potrzeby). Tematyka spotkań poruszana przez zespół obejmowała uczniów z trudną sytuacją rodzinną, problemy zdrowotne wśród wychowanków, problemy związane ze wspólnym mieszkaniem, zasady przestrzegania regulaminu Bursy. Zespół realizując zadania przeprowadzał diagnozę problemów wychowawczych oraz dokonywał analizy skuteczności i oceny podejmowanych działań. Efektem realizacji tych zadań była mniejsza skala negatywnych zachowań wśród wychowanków, pełniejsze przestrzeganie zasad regulaminu, wzajemna tolerancja pomiędzy współlokatorami.

Zgodnie z § 9 ust. 2 rozporządzenia w sprawie sposobu prowadzenia przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki dokumentacji przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej oraz rodzajów tej dokumentacji, obowiązującym do dnia 2 września 2014 r.: *do dziennika zajęć wychowawczych wpisuje się w porządku alfabetycznym imiona i nazwiska wychowanków, daty i miejsca ich urodzenia, nazwiska i imiona rodziców i adresy ich zamieszkania, klasę i okresy nauki, prowadzone zajęcia edukacyjne, liczbę opuszczonych godzin zajęć edukacyjnych, w tym godzin usprawiedliwionych i nieusprawiedliwionych, oceny śródroczne i roczne oraz ocenę zachowania, uwagi o wychowankach, zajęcia organizowane w dniach nauki, zajęcia powtarzające się okresowo, plan pracy na okres, tygodniowe założenia wychowawcze i realizację planu pracy oraz informacje o kontaktach z rodziną wychowanka.*

W badanym okresie w Bursie prowadzono dzienniki zajęć wychowawczych dla każdej grupy wychowawczej. Analiza 3 dzienników²³ wykazała, że w dziennikach za lata szkolne 2012/2013-2013/2014 nie dokonywano wpisów miejsca urodzenia wychowanków, danych dotyczących frekwencji wychowanka, oceny z zachowania oraz planu pracy okresowej. Ponadto spisy wychowanków w dziennikach nie były dokonane wg alfabetu. Dziennik za rok szkolny 2014/2015 zawierał kompletne wpisy określone w § 12 ust. 2 ww. rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej, które obowiązywało od 2 września 2014 r.

Wyjaśniając Dyrektor Bursy podała, że w latach 2012/2013-2013/2014 *w dziennikach zajęć młodzież nie była wpisywana według alfabetu, tylko według zamieszkania w salach, co miało ułatwiać pracę opiekuna grupy w kontaktach. Dane odnośnie miejsca urodzenia zawarte są w księdze meldunkowej, ponieważ*

²² W składzie 5 wychowawców, w tym 1 wychowawca przewodniczącym zespołu

²³ Dziennik IV grupy wychowawczej za rok szkolny 2012/2013, I grupy wychowawczej za rok szkolny 2013/2014 oraz II grupy wychowawczej za rok szkolny 2014/2015

w dziennikach nie ma miejsca do wpisania tych danych. Dane dotyczące frekwencji na zajęciach były prowadzone od 2014 r. Plany pracy okresowe – miesięczne zawarte są w zeszytach wychowawcy.

W okresie objętym kontrolą nie prowadzono odrębnych dokumentów dla każdego wychowanka potwierdzających pracę wychowawczą.

W Bursie w 2014 r. przeprowadzono ankietę wśród wychowanków na temat poczucia bezpieczeństwa. Ankieta objęto 81 wychowanków. Na podstawie opracowania wyników ankietowych stwierdzono, że 85% ankietowanych czuło się zawsze bezpiecznie, a 11% ankietowanych często czuło się bezpiecznie. 51% badanych wskazało, że czuło się bezpiecznie ze względu, że w Bursie jest wychowawca, a 61% że wychowankowie mają dobry kontakt z wychowawcą. Sześć osób wskazało, że nie czuje się bezpiecznie ze względu na kradzież, a jedna ze względu na zmuszanie do milczenia. Na pytanie kto spowodował, że poczucie bezpieczeństwa było zagrożone – 2 ankietowanych wskazało na osoby z tej samej sali, a 1 ankietowany, że osoba spoza Bursy. Relacje między wychowankami, a wychowawcami 81% badanych określiło jako życzliwe, 2% jako nieżyczliwe. Wg badanych w celu poprawy bezpieczeństwa należało zwiększyć kontrolę w salach (6 ankietowanych), w łazienkach (2 ankietowanych), na korytarzach (1 ankietowany). 10% stwierdziło, że nic nie należy robić w kwestii bezpieczeństwa.

(dowód: akta kontroli str. 178-214)

2.12 Bursa organizowała przez wychowawców i wychowanków zajęcia o charakterze kulturalnym i sportowym, tj.: widowiska teatralne, muzyczne, poetyckie, zajęcia plastyczne. Odbywały się również wspólne wyjścia do Sanockiego Domu Kultury, Biura Wystaw Artystycznych, Miejskiej Biblioteki Publicznej na wystawy, spektakle, koncerty. Wspólnie z internatami Zespołów Szkół Nr 2 i Nr 4 w Sanoku organizowano mecze sportowe i rozgrywki.

(dowód: akta kontroli str. 176-177, 215)

2.13 W okresie objętym kontrolą w Bursie nie przeprowadzano kontroli zewnętrznych obejmujących działalność opiekuńczo-wychowawczą.

Przeprowadzona została ewaluacja zewnętrzna – przez Kuratorium Oświaty w Rzeszowie – w zakresie wymagań obejmujących: *Planowanie i organizowanie pracy w sposób sprzyjający osiągnięciu celów placówki oraz Respektowanie norm społecznych*. Badanie odbyło się w dniach od 26 maja do 5 czerwca 2014 r. W każdym z analizowanych obszarów określono poziom spełniania B – oznaczający wysoki stopień wypełniania wymagania przez placówkę.

W ramach nadzoru pedagogicznego w Bursie przeprowadzano ewaluację wewnętrzną. Wnioski i zalecenia dla dalszej pracy, wynikające z przeprowadzonej ewaluacji za rok 2012/2013 dotyczyły pełniejszej realizacji zadań wobec nowo przyjmowanych wychowanków, celem ich łatwego zaadaptowania się w Bursie. W wyniku ewaluacji przeprowadzonej w roku szkolnym 2013/2014 wskazano na zachęcanie rodziców wychowanków do pełniejszej i częstszej współpracy z Bursą. Ponadto w ramach nadzoru pedagogicznego Dyrektor Bursy na bieżąco dokonywała kontroli, hospitacji dotyczących prowadzenia przez nauczycieli działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej. Wspomagała również nauczycieli w realizacji ich zadań poprzez organizację porad, szkoleń, przedstawianie wniosków wynikających ze sprawowanego nadzoru pedagogicznego.

(dowód: akta kontroli str. 216-223)

W latach szkolnych 2012/2013-2013/2014 w Bursie nie działał zespół wychowawczy ds. okresowej oceny sytuacji wychowanków, co stanowiło naruszenie § 46 rozporządzenia w sprawie zasad działania placówek publicznych.

Dzienniki zajęć wychowawczych za lata szkolne 2012/2013-2013/2014 prowadzone były z naruszeniem zapisów § 9 ust. 2 rozporządzenia w sprawie sposobu prowadzenia przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki dokumentacji przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej oraz rodzajów tej dokumentacji, obowiązującym do dnia 2 września 2014 r. Nie dokonywano w nich wpisów odnośnie miejsca urodzenia wychowanków, danych dotyczących frekwencji wychowanka, oceny z zachowania oraz planu pracy okresowej. Ponadto spisy wychowanków w dziennikach nie były dokonane wg alfabetu.

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Kontrola wykazała, że działający w Bursie system zabezpieczający Internet (typu freeware) nie w pełni zabezpieczał wychowanków przed dostępem do treści, które mogły stanowić zagrożenie dla ich prawidłowego rozwoju.

W okresie objętym kontrolą w Bursie nie uwzględniano potrzeb wychowanków i ich rodziców dotyczących zakwaterowania w soboty i niedziele. Jednocześnie w latach 2012-2013 Bursa prowadziła sprzedaż noclegów dla studentów studiów zaocznych z piątku na sobotę. Osoby korzystające z zakwaterowania zajmowali te same pokoje co wychowankowie Bursy, którzy byli zobowiązani do opuszczania placówki. NIK zwraca uwagę, iż podstawową działalnością Bursy było zapewnienie opieki wychowawczej wychowankom w okresie kształcenia się.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości, działalność kontrolowanej jednostki w badanym zakresie.

3. Zapewnienie bezpieczeństwa i higieny

Opis stanu
faktycznego

3.1 Dyrektor Bursy sprawował trwały zarząd nad zabudowaną nieruchomością Bursy, na podstawie decyzji Zarządu Powiatu w Sanoku z dnia 8 marca 2001 r. (znak: GN.II.7002-2-3/2001). Zarząd Powiatu przekazał ww. decyzją na rzecz Bursy nieruchomość stanowiącą własność Powiatu Sanockiego, położoną w Sanoku w obrębie Śródmieście, przy ul. Szopena 5, oznaczoną w ewidencji gruntów jako działki nr 89/1 o pow. 0,3682 ha, 89/2 o pow. 0,0190 ha i nr 538/2 o pow. 0,0217 ha wraz z murowanym budynkiem Bursy (trzykondygnacyjnym) i murowanym budynkiem gospodarczym. Nieruchomość została oddana w trwały zarząd na cele statutowe, tj. w celu prowadzenia działalności należącej do Bursy Szkolnej, zgodnie z wymaganiami prawidłowej gospodarki. Trwały zarząd został ustanowiony na czas nieoznaczony. Łączna powierzchnia przekazanej nieruchomości wynosiła 0,4089 ha.

(dowód: akta kontroli str. 224-225)

W okresie objętym kontrolą, Budynek Bursy poddawany był okresowej kontroli przeprowadzanej, co najmniej raz w roku i co najmniej raz na pięć lat, o której mowa w art. 62 ust. 1 ustawy *Prawo budowlane*²⁴. Kontrole obejmowały sprawdzenie stanu technicznego instalacji i urządzeń służących ochronie środowiska, instalacji gazowych oraz przewodów kominowych (dymowych, spalinowych i wentylacyjnych), o którym mowa w art. 62 ust. 1 pkt 1 lit. b-c i art. 62 ust. 1 pkt 2 ustawy *Prawo budowlane*. Kontrole przeprowadzały osoby posiadające uprawnienia budowlane w odpowiedniej specjalności. Kontrole okresowe przeprowadzane, co najmniej raz

²⁴ (Dz. U. z 2013 r., poz. 1409, ze zm.)

w roku, nie obejmowały sprawdzenia stanu technicznego elementów budynku i instalacji narażonych na szkodliwe wpływy atmosferyczne i niszczące działania czynników występujących podczas użytkowania obiektu, do czego zobowiązuje art. 62 ust. 1 pkt 1 lit. a ustawy *Prawo budowlane*.

W trakcie niniejszej kontroli NIK (w dniu 29.05.2015 r.) budynek Bursy został poddany kontroli rocznej stanu technicznego budynku, o której mowa w art. 62 ust. 1 pkt 1 lit. a ustawy *Prawo budowlane*. Kontrolę przeprowadziła osoba posiadająca uprawnienia w zakresie konstrukcji budowlanych. W wyniku kontroli stwierdzono, że pokrycie dachowe wykonane z blachy trapezowej posiada ślady korozji. Zalecono oczyścić i wykonać konserwację antykorozyjną pokrycia.

Budynek gospodarczy Bursy (usytuowany obok Bursy, o pow. 90m²) nie był poddawany okresowej kontroli, o której mowa w art. 62 ust. 1 pkt 1 i 2 cyt. ustawy *Prawo budowlane*. Dla budynku gospodarczego nie założono również książki obiektu budowlanego.

(dowód: akta kontroli str. 226-233)

Dyrektor Bursy wyjaśniła, że w latach 2012 – 2015 (do czasu kontroli) budynek Bursy nie był poddawany okresowej kontroli przeprowadzanej, co najmniej raz w roku, polegającej na sprawdzeniu stanu technicznego elementów budynku i instalacji narażonych na szkodliwe wpływy atmosferyczne i niszczące działania czynników występujących podczas użytkowania obiektu, ponieważ nie wiedziałam, że jest taki obowiązek wynikający z Prawa budowlanego. Roczny przegląd techniczny budynku przeprowadzony został w trakcie kontroli NIK, tj. 29 maja 2015 r. Budynek gospodarczy nie był poddawany okresowym kontrolom wynikającym z ustawy *Prawo budowlane*, ponieważ traktowany jest jako obiekt wspólny, dlatego też nie założono książki obiektu budowlanego dla tego obiektu.

(dowód: akta kontroli str. 234-235)

W wyniku wyżej wymienionych kontroli stanu technicznego budynku Bursy stwierdzono:

- w wyniku kontroli okresowej przeprowadzanej, co najmniej raz na 5 lat (15.03.2012 r.):
  - zły stan techniczny tynków zewnętrznych budynku, w tym filarów okiennych i gzymsów – remont elewacji wykonany przez Powiat w 2013 r.,
  - zły stan okien drewnianych na klatce schodowej – wymiany dokonano w 2013 r.,
  - zły stan ogrodzenia Bursy (do kapitalnego remontu) – remont wykonany przez Powiat od czerwca do listopada 2014 r.
- w wyniku kontroli instalacji gazowej (26.08.2014 r.):
  - w pomieszczeniu kuchni zalecono wykonać wentylację nawiewną grawitacyjną oraz przy przejściu instalacji gazowej przez ścianę zastosować tulejki ochronne (instalacja szczelna, dopuszczono do dalszej eksploatacji) – planowane wykonanie do sierpnia 2015 r.

Wyżej wymienione roboty remontowe wynikające z protokołów kontroli okresowej zostały ujęte w zestawieniach i w planach robót remontowych.

Dyrektor Bursy planując wydatki na poszczególne lata uwzględniała w nich ustalenia wynikające z protokołów kontroli technicznej, realizowanych na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy *Prawo budowlane*.

W okresie objętym kontrolą, nie stwierdzono – podczas ww. kontroli stanu technicznego Bursy – uszkodzeń i braków stanowiących zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi, mienia lub środowiska (art. 70 ustawy *Prawo budowlane*).

W protokole z kontroli okresowej budynku Bursy przeprowadzanej, co najmniej raz na 5 lat (15.03.2012 r.) podano, że budynek Bursy jest obiektem bezpiecznym.

(dowód: akta kontroli str. 226-227, 241-242)

Dla budynku Bursy prowadzono książkę obiektu budowlanego. Książka założona w 1999 r., prowadzona była na wzorze ustalonym rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 19 października 1998 r. w sprawie *książki obiektu budowlanego*²⁵ (utraciło moc z dniem 11.07.2003 r.).

Zgodnie z § 7 aktualnie obowiązującego rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 3 lipca 2003 r. w sprawie *książki obiektu budowlanego*²⁶, książki prowadzone przed dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia prowadzi się na zasadach dotychczasowych, do wypełnienia tomu. Książkę obiektu budowlanego prowadzono zgodnie z przepisami cyt. rozporządzenia. Do książki dołączone były protokoły z kontroli okresowych budynku Bursy.

(dowód: akta kontroli str. 241-242)

3.2 W latach 2012 – 2015 (do czasu kontroli) pracownicy Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Rzeszowie (WSSE) przeprowadzili 4 kontrole stanu sanitarnego pomieszczeń Bursy (tj. 15.06.2012 r., 06.05.2013 r., 15.05.2014 r., 12.05.2015 r.) W wyniku przeprowadzonych kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ponadto, pracownicy WSSE w Rzeszowie przeprowadzili 4 kontrole warunków produkcji i obrotu żywnością w Bursie (tj. 15.06.2012 r., 06.05.2013 r., 26.06.2014 r., 12.05.2015 r.).

W wyniku kontroli, przeprowadzonej w dniu 12 maja 2015 r. stwierdzono następujące nieprawidłowości:

- nie opracowano i nie wdrożono, w ramach systemu HACCP, sposobu informowania konsumentów korzystających z wyżywienia w zakładzie o ewentualnej obecności w poszczególnych daniach substancji alergennych, tj. o realizacji obowiązków wynikających z rozporządzenia Nr 1169/2011 z dnia 25 października 2011 r. w sprawie przekazywania konsumentom informacji na temat żywności oraz informacji w związku z § 19 ust. 1 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 grudnia 2014 r. w sprawie *znakowania poszczególnych rodzajów środków spożywczych*²⁷,
- stoły w pomieszczeniu przygotowania potraw o nierównej powierzchni,
- garnki emaliowane i patelnie zużyte, obite wewnątrz, z odpryskami emalii.

W wyniku kontroli Podkarpacki Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Rzeszowie (PPWIS) nakazał, decyzją z dnia 21.05.2015 r., wdrożyć opracowaną w ramach dokumentacji systemu HACCP instrukcję określającą sposób przekazywania konsumentom informacji o wszelkich składnikach lub substancjach pomocniczych, powodujących alergie lub reakcje nietolerancji, użyte przy wytworzeniu lub przygotowywaniu żywności i nadal obecne w produkcie gotowym, nawet jeżeli ich forma uległa zmianie oraz wycofać z użycia ze stołówek, obite wewnątrz, z odpryskami emalii, garnki emaliowane i patelnie (do 31.08.2015 r.), a także zapewnić, aby stoły robocze w pomieszczeniu przygotowania potraw były w dobrym stanie technicznym – łatwe do czyszczenia i dezynfekcji (do 31.05.2016 r.).

Pismem z dnia 14 maja 2015 r. Dyrektor Bursy poinformowała Starostę Sanockiego o wynikach kontroli sanitarnej, w tym o decyzji PPWIS w Rzeszowie nakazującej wymianę zniszczonych dwóch stołów w pomieszczeniu przygotowania potraw oraz garnków i patelni. Koszt wymiany zniszczonego sprzętu określono na ok. 3.700 zł.

(dowód: akta kontroli, str. 243-277)

²⁵ Dz. U. z 1998 r. Nr 135, poz. 882.

²⁶ Dz. U. z 2003 r. Nr 120, poz. 1134.

²⁷ Dz. U. z 2015 r., poz. 29

W latach 2012 – 2015 pracownicy Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Sanoku (KP PSP) nie przeprowadzili w Bursie kontroli w zakresie ochrony przeciwpożarowej.

W dniach 20 i 21 maja 2015 r., na zlecenie NIK, KP PSP w Sanoku przeprowadziła w Bursie kontrolę doraźną z zakresu ochrony przeciwpożarowej. W wyniku czynności kontrolno-rozpoznawczych sprawdzono wykonanie decyzji nr 264/09 z dnia 8 czerwca 2009 r. Komendanta Powiatowego PSP w Sanoku nakazującej usunięcie uchybień w budynku Bursy. Podczas kontroli stwierdzono, że nakazy ww. decyzji wymienione w pkt od 2 do 7 zostały wykonane. Nie wykonano nakazu wymienionego w punkcie 1 cyt. decyzji w zakresie obejmującym dostosowanie długości dojść w budynku do wymogów § 256 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie²⁸. W tym zakresie Dyrektor Bursy zleciła wykonanie ekspertyzy technicznej zabezpieczenia przeciwpożarowego budynku, którą wykonano w listopadzie 2009 r. Na podstawie ekspertyzy technicznej Podkarpacki Komendant Wojewódzki Państwowej Straży Pożarnej w Rzeszowie (PKW PSP) wydał postanowienie znak: WZ.5595/149/09 z dnia 19 listopada 2009 r. wyrażające zgodę na spełnienie wymagań w zakresie bezpieczeństwa pożarowego w sposób inny niż stanowi art. 239 ust. 4 i art. 256 ust. 3 cyt. rozporządzenia.

Rozwiązania zamienne zaproponowane przez PKW PSP w Rzeszowie zostały zrealizowane w zakresie zamontowania systemu sygnalizacji pożaru w budynku. W pozostałym zakresie obejmującym:

- obudowę i zamknięcie drzwiami w klasie odporności ogniowej EI30 klatki schodowej,
- wyposażenie klatki schodowej w urządzenia do usuwania dymu,
- wyposażenie korytarzy i klatki schodowej w oświetlenie ewakuacyjne,
- wydzielenie pożarowe kondygnacji piwnicznej poprzez montaż drzwi w klasie odporności EI30,

postanowienie PKW PSP w Rzeszowie nie zostało wykonane.

Dyrektor Bursy wyjaśniła m.in. że *dotychczas nie wykonano postanowienia PKW PSP w Rzeszowie (znak: WZ.5595/149/09) z dnia 19 listopada 2009 r. z powodu braku środków finansowych. Pisma kierowane do Powiatu w tej sprawie, w latach 2010-2015, pozostawały bez odpowiedzi. Według rozeznania Pani Dyrektor Bursy, kwota potrzebna na wykonanie postanowienia PKW PSP w Rzeszowie, to ok. 150 tys. zł.*

(dowód: akta kontroli, str. 278-303)

Ponadto w trakcie, zleconej przez NIK, kontroli z zakresu ochrony przeciwpożarowej Komenda Powiatowa PSP w Sanoku stwierdziła, że:

- w budynku Bursy z kondygnacji parteru I i II piętra istnieje tylko jeden kierunek ewakuacji (jedna klatka schodowa łącząca kondygnacje nadziemne). Przy jednym kierunku ewakuacji w budynku przekroczone są długości drogi ewakuacyjnej w zakresie dojścia ewakuacyjnego, które wynoszą:
  - długość dojścia na parterze ze skrzydła wschodniego i zachodniego wynosi 14 m, przy 10 m dopuszczalnych,
  - długość dojścia z I piętra, przy jednej drodze dojścia najbardziej niekorzystna z pokoi nr 105, 104, 103 i wynosi 45 m do wyjścia na zewnątrz, przy 10 m dopuszczalnych,
  - długość dojścia z II piętra, przy jednej drodze dojścia najbardziej niekorzystna z pokoi 205, 204, 206 i wynosi 55 m do wyjścia na zewnątrz, przy 10 m dopuszczalnych,

²⁸ Dz. U. z 2002 r. Nr 75, poz. 690 ze zm.

- drzwi ewakuacyjne z budynku (z poziomu parteru) posiadają szerokość 0,97 m, przy wymaganych 1,2 m,
- w pomieszczeniu kuchni brakuje gaśnicy do gaszenia pożarów z grupy F, tj. olejów i tłuszczów,
- z protokołu badania wydajności oraz dorocznego przeglądu i konserwacji hydrantów wewnętrznych z dnia 25.08.2014 r. wynika, że hydranty nie spełniają wymogów w zakresie wydajności i ciśnienia. Najbardziej niekorzystne parametry ma hydrant usytuowany na II piętrze: wydajność 0,7 dm³/s przy wymaganych minimum 1 dm³/s oraz ciśnienie 0,1 Mpa przy wymaganych minimum 0,2 Mpa.
- zaopatrzenie w wodę do zewnętrznego gaszenia pożaru stanowią hydranty zewnętrzne usytuowane na sieci miejskiej. Nie przedstawiono protokołu potwierdzającego sprawność działania hydrantów w szczególności parametrów wydajności i ciśnienia.

(dowód: akta kontroli, str. 278-284)

Z informacji uzyskanej, w trakcie niniejszej kontroli, od Komendanta Powiatowego Państwowej Straży Pożarnej w Sanoku wynika, że Dyrektor Bursy w większości wykonała nakazy wynikające z decyzji nr 264/09 Komendanta Powiatowego PSP w Sanoku z dnia 8 czerwca 2009 r., podjęła również działania w celu zrealizowania postanowienia PKW PSP w Rzeszowie (znak: WZ.5595/149/09) z dnia 19 listopada 2009 r. w zakresie rozwiązań zamiennych. W związku z powyższym Komendant Powiatowy stwierdził, że pomimo braku spełnienia wymagań dotyczących warunków ewakuacyjnych w zakresie długości drogi ewakuacyjnej (dojścia ewakuacyjnego) podjęte do tej pory działania mają istotny wpływ na poprawę warunków bezpieczeństwa pożarowego w budynku Bursy oraz, że nie istnieje bezpośrednie niebezpieczeństwo dla życia lub zdrowia ludzkiego albo powstania znacznej szkody w mieniu. Ponadto Komendant poinformował, że Dyrektor Bursy zwróciła się pisemnie (pismo z dnia 27.05.2015 r.) z prośbą o zmianę terminu realizacji decyzji nr 264/09 Komendanta Powiatowego PSP w Sanoku w zakresie pkt 1 dotyczącego wykonania dostosowania długości drogi ewakuacyjnej (dojścia ewakuacyjnego) do wymaganych przepisów, na co Komendant Powiatowy (po analizie – jak stwierdził) wyraził zgodę w celu umożliwienia zrealizowania nakazu decyzji w zakresie pkt 1 lub zamiennie postanowienia Podkarpackiego Komendanta Wojewódzkiego PSP w Rzeszowie. W zakresie innych nieprawidłowości stwierdzonych podczas czynności kontrolno-rozpoznawczych w dniach 20 i 21 maja 2015 r. zostanie wszczęte odrębne postępowanie administracyjne.

(dowód: akta kontroli, str. 304-308)

Starosta Powiatu Sanockiego Pan Roman Konieczny wyjaśnił, że nie zabezpieczono i nie przekazano dla Bursy środków finansowych na realizację nakazu wynikającego z pkt 1 decyzji nr 264/09 KP PSP w Sanoku z dnia 8 czerwca 2009 r. ze względu na brak środków. W związku z trudną sytuacją finansową Zarząd Powiatu Sanockiego nie widzi możliwości przyznania środków finansowych na realizację pkt 1 ww. decyzji.

(dowód: akta kontroli, str. 309-313)

W latach 2012 – 2015 w Bursie dwukrotnie przeprowadzono praktyczne sprawdzenie organizacji oraz warunków ewakuacji z obiektu, w których brali udział pracownicy oraz mieszkańcy Bursy, tj. w dniu: 20 listopada 2013 r. i 27 kwietnia 2015 r. W przypadkach tych zawiadomiono Komendanta Powiatowego Państwowej Straży Pożarnej w Sanoku o zamiarze próbnej ewakuacji z obiektu. Nie przeprowadzono praktycznego sprawdzenia warunków ewakuacji w 2012 r. i 2014 r.

Dyrektor Bursy wyjaśniła m.in. że ewakuacja w 2012 r. nie odbyła się z powodu spiętrzenia innych ważnych spraw, natomiast w roku 2014 od czerwca do końca

listopada trwały wokół budynku duże prace remontowe związane z likwidacją osuwiska, odwodnieniem budynku, wymianą kanalizacji więc niemożliwe było przeprowadzenie ewakuacji ze względu na bezpieczeństwo wychowanków.

(dowód: akta kontroli, str. 314-324)

3.3 W dniu 15 maja 2015 r. kontrolerzy NIK, w obecności Dyrektora Bursy, dokonali oględzin obiektów i wyposażenia Bursy Szkolnej w Sanoku. W wyniku oględzin ustalono m.in., że:

- Bursa zlokalizowana była w budynku murowanym składającym się z trzech kondygnacji nadziemnych (parter, I i II piętro) i suterenu. Do budynku prowadziło jedno wejście główne (prowadzące na parter) z podjazdem dla osób niepełnosprawnych oraz dwa wejścia dodatkowe (prowadzące do suterenu - na co dzień zamknięte na klucz). Klucze do drzwi prowadzących do suterenu znajdowały się na portierni oraz dodatkowo w zamykanych skrzynkach z szybką, umieszczonych obok tych drzwi (od wewnątrz). Na parterze znajdowało się 11 pomieszczeń, tj.: portiernia, pokój wychowawców, 6 pokoi dla wychowanków, siłownia, świetlica na 25 osób oraz łazienka (w tym dwa prysznice, dwa wc, trzy umywalki i trzy zmywaki/brodziki). Na I piętrze znajdowało się 14 pomieszczeń, tj.: 11 pokoi dla wychowanków, pokój dyrektora, izolatka oraz łazienka (w tym dwa prysznice, dwa wc, cztery umywalki i cztery zmywaki/brodziki). Na II piętrze znajdowało się 14 pomieszczeń, tj.: 13 pokoi dla wychowanków oraz łazienka (w tym trzy prysznice, dwa wc, cztery umywalki i trzy zmywaki/brodziki). W suterenu zlokalizowanych było 16 pomieszczeń, tj.: kuchnia (wraz ze zmywalką i pomieszczeniem do wydawania posiłków), jadalnia, pomieszczenie do obróbki mięsa i ryb, obieralnia, dwa pomieszczenia magazynowe, trzy pomieszczenia gospodarcze, szatnia, dwie łazienki (prysznic i wc), księgowość oraz węzeł co,
- Teren Bursy był ogrodzony z właściwym oświetleniem, równą nawierzchnią dróg i przejść. Droga wewnętrzna oraz plac wokół budynku wykonane były z kostki brukowej,
- Bursa posiadała system monitoringu wizyjnego składający się z czterech kamer i rejestratora. Jedną kamerę umieszczono na zewnątrz budynku (monitorującą wejście główne oraz plac przed Bursą) oraz po jednej kamerze zamontowano na korytarzach kondygnacji nadziemnych (parter, I i II piętro). Zapis rejestratora kamer utrwalany był na dysku twardym (500 GB) i przechowywany przez okres 14 dni,
- Na I piętrze budynku zlokalizowana była Izolatka, wyposażona w łóżko, umywalkę, prysznic, wc, szafę, stół i krzesło. W Bursie znajdowała się świetlica o pow. ok. 56 m², wyposażona w stół do ping-ponga, 2 komputery, perkusję (wychowanka), pianino, krzesła (54) oraz kserokopiarkę. Jedno pomieszczenie na parterze przeznaczono na siłownię. Na I piętrze znajdował się pokój Dyrektora Bursy. Pokój wychowawców zlokalizowany był na parterze,
- Na wszystkich kondygnacjach do dyspozycji mieszkańców znajdowały się łazienki z prysznicami oraz toalety. Bursa zapewniała całodzienne wyżywienie. Jadalnia wyposażona była w 17 stołów oraz 54 taborety. Posiłki wydawane były rotacyjnie,
- W Bursie nie było odrębnych pomieszczeń do nauki własnej. Według oświadczenia Pani Dyrektor nauka własna wychowanków odbywa się w pokojach wychowanków na świetlicy oraz jadalni,
- W Bursie było 30 pokoi dla wychowanków, w których znajdowało się 101 łóżek. W dniu oględzin wykorzystanych było 67 łóżek,
- W pokojach wychowanków znajdowało się od dwóch do czterech łóżek (pokoje czteroosobowe – 14, pokoje trzyosobowe – 13, pokoje dwuosobowe – 3). Na

podstawie pomiaru powierzchni pomieszczeń mieszkalnych (najmniejszego i największego) ustalono, że na jednego wychowanka przypadało średnio od 4,55 m² do 4,65 m² powierzchni mieszkalnej. Standardowe wyposażenie pomieszczeń mieszkalnych wychowanków obejmowało: stół, krzesła, szafę na ubrania, regał na książki lampki nocne oraz łóżka (od 2 do 4). Wyposażenie pokoi było w stanie ogólnym dobrym. W dniu oględzin w Bursie zamieszkiwało 67 wychowanków, w tym na parterze 19 wychowanków oraz na I i II piętrze po 24 wychowanków.

(dowód: akta kontroli, str. 325-338)

W okresie objętym kontrolą, komisja powołana przez Dyrektora Szkoły, w skład której wchodził specjalista ds. bhp inspektor ppoż. oraz przedstawiciel pracowników bursy, przed rozpoczęciem każdego roku szkolnego dokonywała kontroli stanu technicznego i estetycznego otoczenia Bursy, w celu zapewniania bezpiecznych i higienicznych warunków korzystania z obiektów należących do placówki, w tym bezpiecznych i higienicznych warunków nauki. Kontrolom poddawano stan techniczny budynku (elewacji, dachu i rynien, stolarki okiennej, oświetlenia zewnętrznego oraz otoczenia budynku Bursy), dróg wewnętrznych, placów i chodników, pomieszczeń wewnętrznych Bursy (korytarzy i klatek schodowych, sal mieszkalnych, apteczek pierwszej pomocy, łazienek), zabezpieczenia ppoż., szkolenia bhp i ppoż., aktualność badań lekarskich (profilaktycznych) pracowników oraz zabezpieczenia w odzież, obuwiu oraz środki ochrony indywidualnej.

Po przeprowadzonych kontrolach, komisja postulowała by w miarę możliwości finansowych pewne niedociągnięcia i nieprawidłowości usunąć w jak najkrótszym terminie. W trakcie ww. kontroli stwierdzono m.in.: zły stan ogrodzenia od strony parku miejskiego - do remontu (wykonano w 2014 r.), popękanie (w kilku miejscach) asfaltu na drodze wewnętrznej z ubytkami (wykonano w 2014 r.).

W protokołach z przeprowadzonych kontroli Komisja stwierdziła, że Bursa była dobrze przygotowana do przyjęcia wychowanków na rok szkolny 2011/2012, 2012/2013, 2013/2014 i 2014/2015.

Z ustaleń kontroli sporządzano protokół, który podpisywały osoby biorące udział w kontroli. Kopię protokołu dyrektor przekazywał organowi prowadzącemu.

(dowód: akta kontroli, str. 339-347)

3.4 W okresie objętym kontrolą, w Bursie obowiązywały, zatwierdzone przez Radę Pedagogiczną, *Procedury postępowania wychowawców Bursy i metody współpracy z Policją i innymi organami wspierającymi opiekę nad młodzieżą w sytuacjach zagrożenia zdrowia i życia młodzieży*, obejmujące m.in. postępowanie wychowawców w przypadku choroby wychowanka, tj. utraty przytomności, bardzo silnego bólu, wysokiej temperatury, groźnego upadku.

W Bursie prowadzono rejestr wypadków, zgodnie ze wzorem określonym w załączniku nr 2 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach²⁹. W latach 2012 – 2015 (do czasu kontroli) nie odnotowano w cyt. rejestrze żadnego wypadku.

(dowód: akta kontroli, str. 348-362)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

²⁹ Dz. U. z 2003 r. Nr 6, poz. 69, ze zm.

W Bursie nie w pełni przestrzegano zasad dotyczących utrzymania obiektów budowlanych. W latach 2012 – 2014 budynek Bursy nie został poddany kontroli okresowej przeprowadzanej, co najmniej raz w roku, polegającej na sprawdzeniu stanu technicznego elementów budynku, budowli i instalacji narażonych na szkodliwe wpływy atmosferyczne i niszczące działania czynników występujących podczas użytkowania obiektu, do czego zobowiązuje art. 62 ust. 1 pkt 1 lit. a ustawy *Prawo budowlane*.

Ponadto, budynek gospodarczy Bursy nie był poddawany okresowej kontroli przeprowadzanej, co najmniej raz w roku oraz, co najmniej raz na 5 lat, o której mowa w art. 62 ust. 1 pkt 1 i 2 cyt. ustawy *Prawo budowlane*. Budynek gospodarczy nie posiadał również założonej książki obiektu budowlanego, do czego zobowiązuje art. 64 ust. 1 cyt. ustawy.

W trakcie niniejszej kontroli NIK (w dniu 29.05.2015 r.) budynek Bursy został poddany kontroli rocznej stanu technicznego budynku, zgodnie z wymaganiami art. 62 ust. 1 pkt 1 lit. a ustawy *Prawo budowlane*.

Dyrektor Bursy nie w pełni wykonała postanowienie Podkarpackiego Komendanta Wojewódzkiego PSP w Rzeszowie (znak: WZ.5595/149/09) z dnia 19 listopada 2009 r. wyrażającego zgodę na spełnienie wymagań w zakresie bezpieczeństwa pożarowego w sposób określony we wskazaniach „Ekspertyzy technicznej bezpieczeństwa pożarowego budynku Bursy Szkolnej w Sanoku” tzn. w sposób inny niż stanowi art. 239 ust. 4 i art. 256 ust. 3 rozporządzenia *w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie*. Nie wykonano postanowienia PKW PSP w Rzeszowie, w zakresie obejmującym: obudowę i zamknięcie drzwiami w klasie odporności ogniowej EI30 klatki schodowej, wyposażenie klatki schodowej w urządzenia do usuwania dymu, wyposażenie korytarzy i klatki schodowej w oświetlenie ewakuacyjne oraz wydzielenie pożarowe kondygnacji piwnicznej poprzez montaż drzwi w klasie odporności EI30. Przyczyną niewykonania powyższego postanowienia był brak środków finansowych z Powiatu na wykonanie niezbędnych prac.

Komendant Powiatowy PSP w Sanoku stwierdził, że pomimo braku spełnienia wymagań dotyczących warunków ewakuacyjnych w zakresie długości drogi ewakuacyjnej (dojścia ewakuacyjnego) podjęte do tej pory działania mają istotny wpływ na poprawę warunków bezpieczeństwa pożarowego w budynku Bursy oraz, że nie istnieje bezpośrednie niebezpieczeństwo dla życia lub zdrowia ludzkiego albo powstania znacznej szkody w mieniu.

W latach 2012 – 2015 w Bursie nie przeprowadzano corocznie praktycznego sprawdzenia organizacji oraz warunków ewakuacji z obiektu, do czego zobowiązuje § 17 ust. 2 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 7 czerwca 2010 r. *w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów*³⁰ W okresie objętym kontrolą, praktyczne sprawdzenie organizacji oraz warunków ewakuacji z obiektu Bursy przeprowadzono dwukrotnie, tj. w dniu: 20 listopada 2013 r. i 27 kwietnia 2015 r.

Ponadto praktyczne sprawdzenie warunków ewakuacji przeprowadzone w dniu 27 kwietnia 2015 r. odbyło się z naruszeniem § 17 ust. 2 cyt. rozporządzenia, ponieważ powinno być przeprowadzone - co najmniej raz na rok, jednak w terminie nie dłuższym niż 3 miesiące od dnia rozpoczęcia korzystania z obiektu przez nowych użytkowników. Rozpoczęcie korzystania z obiektu przez nowych użytkowników nastąpiło w dniu 1 września 2014 r., natomiast sprawdzenie warunków ewakuacji przeprowadzono w dniu 27 kwietnia 2015 r., tj. po upływie ponad 7 miesięcy od dnia rozpoczęcia korzystania z obiektu przez nowych użytkowników.

---

³⁰ Dz. U z 2010 r. Nr 109, poz. 719.

W dniu oględzin stwierdzono brak apteczki w pokoju Dyrektora Bursy, co stanowiło naruszenie § 20 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach.

W wyniku ponownych oględzin stwierdzono, że w trakcie kontroli pokój Dyrektora Bursy wyposażono w apteczkę wraz z instrukcją o zasadach udzielania pierwszej pomocy.

Pomieszczenia sanitarno-higieniczne budynku Bursy, którego budowę zakończono ok. roku 1880, nie w pełni spełniały aktualne normy w zakresie liczby umywalk, liczby misek ustępowych i urządzeń natryskowych przypadających na liczbę osób z nich korzystających (dotyczących aktualnie projektowanych i budowanych budynków).

Zgodnie z § 82 ust. 2 rozporządzenia w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie, w budynku zamieszkania zbiorowego bez łazienek i ustępów związanych z pomieszczeniami mieszkalnymi należy przewidzieć na każdej kondygnacji umywalnie i ustępy przeznaczone do wspólnego użytku, wyposażone co najmniej w: 1) jedną miskę ustępową dla 10 kobiet; 2) jedną miskę ustępową i jeden pisuar dla 20 mężczyzn; 3) jedno urządzenie natryskowe dla 15 osób; 4) jedną umywalkę dla 5 osób.

W kontroli ustalono, że na parterze było 21 łóżek, a w pomieszczeniu sanitarnohigienicznym dwa prysznice, dwie ubikacje, trzy umywalki i trzy zmywaki/brodziki, co oznacza, że przy maksymalnym obłożeniu jedna umywalka przypadała na 7 osób. Na I piętrze było 37 łóżek, a w pomieszczeniu sanitarnohigienicznym znajdowały się dwa prysznice, dwie ubikacje, cztery umywalki i cztery zmywaki/brodziki, co oznacza, że przy maksymalnym obłożeniu, jedna umywalka przypadała na 9 osób, a jedno urządzenie natryskowe i jedna miska ustępowa na 18 osób. Na II piętrze było 43 łóżka, a w pomieszczeniu sanitarnohigienicznym trzy prysznice, dwie ubikacje, cztery umywalki i trzy zmywaki/brodziki, co oznacza, że przy maksymalnym obłożeniu, jedna umywalka przypadała na 11 osób, a jedna miska ustępowa na 21 osób.

Uwzględniając osoby zamieszkujące w Bursie w trakcie kontroli (na parterze 19 mężczyzn, na I piętrze 4 mężczyzn i 20 kobiet, na II piętrze 24 kobiety) powyższe warunki nie były spełnione w zakresie liczby umywalk i liczby misek ustępowych, tj.: na parterze I i II piętrze jedna umywalka przypadała na 6 osób, a na I i II piętrze jedna miska ustępowa na 12 osób.

Dyrektor Bursy wyjaśniła m.in. że niewystarczająca ilość umywalk, pryszniców i misek ustępowych w stosunku do wymogów ww. rozporządzenia wynika z tego, że budynek Bursy jest z 1880 r., a pion kanalizacyjny usytuowany jest w jednym ciągu obejmującym pomieszczenia o ograniczonej powierzchni. Chcąc rozbudować powierzchnię łazienek należałoby zaadaptować część pokoi mieszkalnych, co wymagałoby znacznych nakładów finansowych. Ponieważ system kształcenia w szkołach jest zmianowy, młodzież wychodzi do szkoły na różne godziny, dlatego aktualna liczba umywalk, pryszniców i ubikacji zabezpiecza potrzeby wychowanków. Ponadto zamontowane brodziki, na wszystkich piętrach, również zabezpieczają potrzeby wychowanków w zakresie mycia stóp czy naczyń. Od roku szkolnego 2014/2015 liczba młodzieży stale się zmniejsza. W roku szkolnym 2015/2016 mamy zgodę Powiatu na 64 osoby, więc wymogi rozporządzenia zostaną spełnione.

Bursa nie zapewniła wychowankom, w sposób wystarczający, warunków do nauki, wbrew postanowieniom § 44 pkt 2 rozporządzenia w sprawie zasad działania placówek.

Oględziny pomieszczeń Bursy wykazały, że w Bursie nie było odrębnych pomieszczeń do nauki własnej. Według oświadczenia Pani Dyrektor nauka własna wychowanków odbywała się w pokojach wychowanków na świetlicy oraz w jadalni. W wyniku ponownych oględzin stwierdzono, że w trakcie niniejszej kontroli, wolny pokój mieszkalny nr 203 na II piętrze, został zorganizowany na pokój tzw. cichej nauki, wyposażony w stoliki i krzesła.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości, działalność kontrolowanej jednostki w badanym zakresie.

4. Gospodarka finansowa

Opis stanu
faktycznego

4.1 Dochody wykonane w Bursie wynosiły 192,5 tys. zł w 2012 r., 204,6 tys. zł w 2013 r. tj. były wyższe o 5,7% w porównaniu z rokiem poprzednim, co było spowodowane głównie zwiększeniem opłaty stałej z 50 do 52 zł. W 2014 r. dochody wykonane wynosiły 197,5 tys. zł i były niższe w porównaniu do 2013 r. o 3,5 %, co wynikało głównie z mniejszej liczby wychowanków zamieszkujących Bursę, a tym samym niższych wpływów z tytułu uiszczanych przez nich opłat oraz większej liczby zgłaszanych przez wychowanków odpisów za wyżywienie. Dochody wykonane w latach 2012-2014 wyniosły łącznie 594,6 tys. zł i w badanym okresie wzrosły o 2,6%.

Wydatki wykonane przez Bursę w każdym roku badanego okresu zmniejszały się i wynosiły 1.045,9 tys. zł w 2012 r., 1.022,5 tys. zł w 2013 r. oraz 897,9 tys. zł w 2014 r. Spowodowane to było odejściem 2 osób³¹ oraz obniżeniem kosztów ogrzewania ze względu na wykonaną termomodernizację w budynku Bursy. Wydatki wykonane w latach 2012-2014 wyniosły łącznie 2.966,3 tys. zł i w badanym okresie spadły o 14,2%.

Relacja wykonanych dochodów do wydatków w Bursie wynosiła 18,5% w 2012 r., 20% w 2013 r. oraz 22% w 2014 r. Łącznie w latach 2012-2014 relacja ta wyniosła 20%.

Zgodnie z art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. *o finansach publicznych*³² *Podstawą gospodarki finansowej jednostki budżetowej jest plan dochodów i wydatków, zwany dalej "planem finansowym jednostki budżetowej"*. Zaś art. 52 ust. 1 pkt 1 ww. ustawy stanowi, że: *Ujęte w budżecie państwa, budżetach jednostek samorządu terytorialnego i planach finansowych jednostek budżetowych: dochody oraz przychody - stanowią prognozy ich wielkości.*

W latach 2012-2015 Bursa nie planowała dochodów z tytułu opłat wnoszonych przez wychowanków za zakwaterowanie i wyżywienie.

Wyjaśniając Dyrektor Bursy podała, że: *w sprawozdaniach Rb-27S z wykonania planu dochodów budżetowych za lata 2012-2014 i 2015 placówka nie wykazuje planu dochodów, ze względu na brak zaleceń z organu prowadzącego.*

(dowód: akta kontroli str. 71-109)

4.2 Bursa w latach 2012-2015 (do dnia zakończenia kontroli) nie prowadziła rachunku dochodów własnych. Uzyskane dochody Bursa przekazywała na rachunek Starostwa Powiatowego w Sanoku³³.

(dowód: akta kontroli str. 72-83, 110-113)

³¹ Nauczyciele wychowawcy, którym wygasły umowy na czas określony

³² Dz. U. z 2013 r. poz. 885 ze zm.

³³ Potwierdzone to zostało na rocznych sprawozdaniach Rb-23 pieczęcią Podkarpackiego Banku Spółdzielczego w Sanoku

4.3 Rodzice wychowanków zobowiązani zostali do wnoszenia opłat za pobyt oraz wyżywienie dziecka w placówce.

Wysokość opłat za zakwaterowanie i wyżywienie oraz termin i sposób ich wnoszenia, ustalane były przez Dyrektora Bursy, na podstawie sporządzanych corocznie kalkulacji, i zatwierdzane przez Zarząd Powiatu w Sanoku.

Powyższe opłaty ustalono w wysokości 50 zł w roku szkolnym 2012/2013 i 52 zł w latach szkolnych 2013/2014 za zakwaterowanie oraz 11 zł³⁴ za wyżywienie (3,50 zł śniadanie, 4,50 zł obiad i 3 zł kolacja) w każdym roku szkolnym. Termin wnoszenia opłat w każdym roku szkolnym ustalono do dnia 20 każdego miesiąca, płatne przelewem na konto Bursy.

Kalkulacja opłaty za zakwaterowanie w roku szkolnym 2014/2015 sporządzona została stosownie do postanowień określonych w § 63 rozporządzenia w sprawie *zasad działania placówek publicznych*. Do ww. kalkulacji przyjęto wysokość wydatków wykonanych w 2013 r. w rozdziale 85410, z wyłączeniem wynagrodzeń dla pracowników Bursy i pochodnych, 12 miesięcy i 101 miejsc. Stawka opłaty ustalona została w kwocie 52 zł i nie przekraczała 50% kosztów utrzymania miejsca w Bursie³⁵.

Zrealizowane dochody z tytułu zakwaterowania i wyżywienia wychowanków wynosiły odpowiednio 39.055 zł i 151.812 zł w 2012 r., co stanowiło odpowiednio 20,2% i 78,5% wszystkich uzyskanych dochodów Bursy, 43.958 zł i 156.397 zł w 2013 r., co stanowiło 21,5% i 76,4% oraz 43.520 zł i 152.410 zł w 2014 r., co stanowiło 22% i 77,2%. Łącznie w latach 2012-2014 dochody z tego tytułu wyniosły 587.152 zł, co stanowiło 98,6% wszystkich dochodów w tym okresie.

Zgodnie z § 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 2 marca 2010 r. *w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych*³⁶: *Ustala się klasyfikację dochodów (...) według rozdziałów, zgodnie z załącznikiem nr 2 do rozporządzenia. Załącznik nr 2 Klasyfikacja rozdziałów do ww. rozporządzenia określa rozdział 85410 Internaty i bursy szkolne, rozdział 85495 Pozostała działalność.*

W latach 2012-2015 dochody z tytułu wnoszenia przez wychowanków opłat za zakwaterowanie i wyżywienie ewidencjonowane były w rozdziale 85495 Pozostała działalność (odpowiednio w § 0750 Dochody z najmu i dzierżawy(...)) i § 0830 Wpływy z usług). Natomiast dochody z tytułu opłat za korzystanie z noclegów przez osoby inne niż wychowankowie Bursy ewidencjonowane były w rozdziale 85410 Internaty i bursy szkolne w § 0750 Dochody z najmu i dzierżawy(....).

Zgodnie z zapisami statutu Bursa była placówką przeznaczoną dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych, uczących się poza miejscem zamieszkania. Zadaniem Bursy było zapewnienie opieki wychowawczej wychowankom w okresie kształcenia się poza miejscem zamieszkania.

Wyjaśniając przyczyny ujmowania dochodów z tytułu opłat za zakwaterowanie i wyżywienie wnoszonych przez wychowanków w rozdziale 85498 Pozostała działalność, a od pozostałych osób w rozdziale 85410 Internaty i bursy szkolne, w sytuacji, gdy podstawową działalnością Bursy była opieka nad wychowankami, Dyrektor Bursy podała, że: *w 2007 r. po likwidacji rachunku dochodów własnych, dochody uzyskiwane z okazjonalnych wynajmów noclegów dla osób innych niż wychowankowie, ujmowane były w rozdziale 85410 na polecenie ustne pracownika*

³⁴ Wysokość kosztu surowca przeznaczonego na wyżywienie

³⁵ Limit wg wyliczenia kalkulacji wynosił 61 zł

³⁶ Dz. U. z 2014 r., poz. 1053 ze zm.

Wydziału Oświaty w Starostwie Pani E. Jasińskiej. Dochody uzyskiwane z tytułu opłat za wyżywienie i zakwaterowanie wychowanków zgodnie z poleceniem zawartym w piśmie z dnia 5 listopada 2007 r. Wicestarosty Pana A. Radwańskiego oraz w piśmie z 19 grudnia 2007 r. Głównego Księgowego Naczelnika Wydziału Finansowego Pani K. Chrzęszcz były ujmowane w rozdziale 85495.

Analiza pobierania przez Bursę opłat z tytułu zakwaterowania i wyżywienia przeprowadzona na próbie 5 wychowanków, za miesiące styczeń-marzec 2015 r. wykazała, że opłaty te pobierane były zgodnie ze stawkami przyjętymi przez jst.

W okresie objętym kontrolą Zarząd Powiatu³⁷ zwolnił 1 wychowanka z opłaty za zakwaterowanie w Bursie na okres roku szkolnego 2012/2013, oraz zmniejszył o 50% opłatę za zakwaterowanie dla 1 wychowanka w roku szkolnym 2014/2015. Dyrektor Bursy nie zwalniała wychowanków z opłat za zakwaterowanie lub wyżywienie.

(dowód: akta kontroli str. 71, 99-109, 114-130)

4.4 Bursa zrealizowała dochody z tytułu opłat za zakwaterowanie osób innych niż wychowankowie w kwocie 2.525 zł w 2012 r. co stanowiło 1,3% wszystkich dochodów oraz w kwocie 3.010 zł w 2013 r. co stanowiło 1,5% wszystkich dochodów. Udział tych dochodów w odniesieniu do zrealizowanych wydatków Bursy wynosił 0,2% w 2012 r., 0,3% w 2013 r. W 2014 r. nie realizowano dochodów z powyższych tytułów. Łącznie w latach 2012-2014 dochody z tego tytułu wyniosły 5.535 zł, co stanowiło 0,9% wszystkich dochodów w tym okresie.

Zgodnie z art. 4 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1996 r. o gospodarce komunalnej³⁸ *Jeżeli przepisy szczególne nie stanowią inaczej, organy stanowiące jednostek samorządu terytorialnego postanawiają o: wysokości cen i opłat albo o sposobie ustalania cen i opłat za usługi komunalne o charakterze użyteczności publicznej oraz za korzystanie z obiektów i urządzeń użyteczności publicznej jednostek samorządu terytorialnego. Uprawnienia, o których mowa w ust. 1 pkt 2, organy stanowiące jednostek samorządu terytorialnego mogą powierzyć organom wykonawczym tych jednostek.*

Wysokość stawek z tytułu opłat za zakwaterowanie osób innych niż wychowankowie ustalana była przez Dyrektora Bursy, wspólnie z dwoma pracownikami i wynosiła w latach 2012-2013 od 20 zł do 30 zł za dobę od osoby.

Wyjaśniając Dyrektor bursy podał, że *przy ustalaniu wysokości opłat za zakwaterowanie w Bursie osób innych niż wychowankowie kierowano się cenami na lokalnym rynku, według zaleceń określonych przez Starostę, który wskazywał w jaki sposób ustalać stawki.*

W Bursie nie prowadzono ewidencji osób innych niż wychowankowie, korzystających z zakwaterowania np. w formie księgi meldunkowej, rejestru osób korzystających (jako stron umów cywilnoprawnych), lub w innej formie, na podstawie której można by ustalić okres pobytu tych osób, dni w jakich korzystali oni z zakwaterowania oraz zajmowane przez nich pokoje. Prowadzona sprzedaż noclegów w oparciu o imienne rachunki wystawiane przez Bursę, pozwalała jedynie na ustalenie tożsamości osób korzystających.

Wyjaśniając Dyrektor Bursy podała, że *w latach 2012-2013 miejsca w Bursie były wykorzystywane w 100%. Sporadycznie istniało zapotrzebowanie na nocleg dla studentów w dniach wolnych od nauki wychowanków Bursy (noclegi z piątku na sobotę), dlatego nie prowadzono księgi meldunkowej, ani ewidencji. Studenci*

³⁷ Pisma Starosty z informacją o zwolnieniach

³⁸ Dz. U. z 2011 r. Nr 45, poz. 236

telefonicznie zgłaszali chęć noclegu. Przed przyjazdem studentów, młodzież zamykała swoje rzeczy w szafach na klucz, co dopilnowane było przez wychowawców. Goście kwaterowani byli głównie na parterze ze względów organizacyjnych. Posiadali swoje spiwory. W sobotę rano do godziny 9.00 opuszczali Bursę.

(dowód: akta kontroli str. 99-109, 131-132)

4.5 Zgodnie z art. 109 ust. 1 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług³⁹ *Podatnicy, u których sprzedaż jest zwolniona od podatku na podstawie art. 113 ust. 1 i 9, są obowiązani prowadzić ewidencję sprzedaży za dany dzień, nie później jednak niż przed dokonaniem sprzedaży w dniu następnym.*

Bursa nie prowadziła ewidencji dochodów uzyskanych w latach 2012-2013, z tytułu opłat za zakwaterowanie osób innych niż wychowankowie.

Wyjaśniając Dyrektor Bursy podała, że *Bursa nie prowadziła ewidencji dochodów uzyskanych z tytułu opłat za zakwaterowanie osób innych niż wychowankowie, ze względu na to, iż sprzedaż noclegów prowadzona była sporadycznie z piątku na sobotę. Ewidencjonowane dochody na koncie 221 łatwo pozwalały wskazać czy nie przekroczono kwoty 150.000 zł wolnej od podatku VAT.*

Bursa nie naliczała podatku VAT z tytułu usług za zakwaterowanie świadczonych na rzecz wychowanków. Opłaty za zakwaterowanie od wychowanków wpływały na rachunek bankowy Bursy. Bursa nie zawierała umów ze szkołami na usługi zakwaterowania.

(dowód: akta kontroli str. 32-33, 133)

4.6 Prowadzona przez Bursę sprzedaż usług w zakresie zakwaterowania w latach 2012-2013 dla osób innych niż wychowankowie, nie miała charakteru usług hotelarskich, nie była prowadzona w sposób ciągły, zorganizowany i zarobkowy.

Osoby inne niż wychowankowie, które sporadycznie korzystały z zakwaterowania w Bursie w 2012 i 2013 r. (noclegi z piątku na sobotę, studentów studiów zaocznych) nie były mieszkańcami powiatu sanockiego. Opłaty za noclegi od tych osób nie były ewidencjonowane na rachunku dochodów własnych, ze względu, iż Bursa nie prowadziła takiego rachunku.

Prowadząc sprzedaż noclegów dla osób innych niż wychowankowie, Bursa nie była nastawiona na uzyskanie zysków, jednakże ustalając stawkę za jeden nocleg brała pod uwagę możliwość uzyskania dodatkowego przychodu.

(dowód: akta kontroli str. 32-33, 71)

4.7 W okresie objętym kontrolą, roczna kwota wydatków utrzymania jednego miejsca zakwaterowania⁴⁰ wynosiła w 2012 r. – 10.355 zł, w 2013 r. – 10.124 zł, i w 2014 r. – 8.890 zł. Roczna kwota wydatków utrzymania wykorzystanego miejsca zakwaterowania⁴¹ wynosiła w 2012 r. – 10.895 zł, w 2013 r. – 11.237 zł, i w 2014 r. – 10.321 zł. Roczna kwota wydatków na utrzymanie jednego miejsca zakwaterowania spadła w badanym okresie o 14,1%. Roczna kwota wydatków na utrzymanie wykorzystanego przez wychowanka miejsca zakwaterowania spadła w badanym okresie o 5,3%.

(dowód: akta kontroli str. 134)

³⁹ Dz. U. z 2011 r. Nr 177, poz. 1054 ze zm.

⁴⁰ Obliczony jako stosunek rocznych wydatków związanych z funkcjonowaniem Bursy, do liczby miejsc

⁴¹ Obliczony jako stosunek rocznych wydatków związanych z funkcjonowaniem Bursy, do liczby miejsc wykorzystanych przez uczniów (dane średnioroczne)

4.8 Prowadzona w Bursie ewidencja opłat z tytułu zakwaterowania i wyżywienia spełniała wymogi ustawy z dnia 29 września 1994 r. *o rachunkowości*⁴². Pozwalała na ustalenie stanu rozliczeń z tytułu odpłatności za zakwaterowanie i wyżywienie wychowanków Bursy oraz innych osób korzystających z noclegów, a także weryfikację prawidłowości dokonania, bądź braku dokonywania wpłat przez poszczególne osoby zobowiązane.

Nie stwierdzono, aby doszło do skupienia nadmiaru kompetencji w rękach jednego pracownika. Zadania obejmujące prowadzenie ewidencji rozliczeń (w zakresie naliczenia określonej kwoty) za zakwaterowanie i wyżywienie prowadzone były przez Intendentkę, zaś ewidencjonowanie dochodów (które były regulowane przelewami na konto Bursy) i prowadzenie księgowości wykonywane było przez Głównego Księgowego.

(dowód: akta kontroli str. 128, 131-132)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

W latach 2012-2015 w Bursie nie planowano dochodów z tytułu opłat za zakwaterowanie i wyżywienie wychowanków, pomimo że dochody takie realizowano, czym naruszono art. 11 ust. 3 ustawy *o finansach publicznych*. Zgodnie z art. 52 ust. 1 pkt 1 ww. ustawy dochody te stanowią prognozy ich wielkości.

W latach 2012-2015 dochody z tytułu wnoszenia przez wychowanków opłat za zakwaterowanie i wyżywienie oraz dochody z tytułu opłat za korzystanie z noclegów przez osoby inne niż wychowankowie Bursy, ewidencjonowane były niezgodnie z załącznikiem nr 2 do rozporządzenia *w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych*. Zgodnie z zapisami statutu podstawową działalnością Bursy było zapewnienie opieki nad wychowankami, a sprzedaż noclegów dla osób innych niż wychowankowie prowadzona była dodatkowo i w ograniczonym zakresie.

Bursa nie prowadziła ewidencji dochodów uzyskanych w latach 2012-2013, z tytułu opłat za zakwaterowanie osób innych niż wychowankowie, co stanowiło naruszenie art. 109 ust. 1 ustawy o podatku od towarów i usług.

Uwagi dotyczące
badanej działalności

W latach 2012-2013 w Bursie świadczone usługi noclegowe osobom innym niż wychowankowie, za odpłatnością ustaloną według stawek niezatwierdzonych przez Radę Powiatu Sanockiego lub upoważnionego przez nią Starostę Powiatu Sanockiego.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości, działalność kontrolowanej jednostki w badanym zakresie.

⁴² Dz. U. z 2013 r. poz. 330 ze zm.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁴³, wnosi o:

1. Dostosowanie zapisów statutu Bursy do wymogów określonych w § 8 załącznika nr 8 do rozporządzenia w sprawie *ramowych statutów placówek publicznych*.
2. Uwzględnienie w zapisach statutu, faktycznego czasu zapewniania opieki dla wychowanków.
3. Wprowadzanie do bazy danych SIO, rzetelnych informacji w zakresie średniorocznej liczby osób korzystających z zakwaterowania w Bursie, stosownie do postanowień art. 111 ust. 1 ustawy o *systemie informacji oświatowej*.
4. Uwzględnienie we wniosku o przyjęcie do Bursy możliwości składania przez rodziców kopii orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego.
5. Prowadzenie i gromadzenie dokumentacji dotyczącej przeprowadzania rekrutacji, która pozwalałaby na dokonanie oceny rzetelności i prawidłowości ich przyjmowania do Bursy, w okresach wskazanych w art. 20ze ustawy o *systemie oświaty*.
6. Założenie książki obiektu budowlanego dla budynku gospodarczego Bursy, do czego zobowiązuje art. 64 ust. 1 ustawy *Prawo budowlane*.
7. Poddawanie budynku gospodarczego Bursy kontroli okresowej, co najmniej raz w roku i co najmniej raz na 5 lat, zgodnie z wymaganiami określonymi w przepisie art. 62 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy *Prawo budowlane*.
8. Podjęcie działań w celu zapewnienia pełnego bezpieczeństwa wychowankom w czasie pobytu w placówce, w szczególności poprzez pełną realizację postanowienia PKW PSP w Rzeszowie z dnia 19 listopada 2009 r. wyrażającego zgodę na spełnienie wymagań w zakresie bezpieczeństwa pożarowego w sposób inny niż określony w § 239 ust. 4, § 256 ust. 3 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie *warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie*.
9. Coroczne przeprowadzanie praktycznego sprawdzenia organizacji oraz warunków ewakuacji z obiektu Bursy, zgodnie z przepisem § 17 ust. 2 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 7 czerwca 2010 r. w sprawie *ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów*.
10. Sporządzanie planu dochodów z tytułu opłat wnoszonych przez wychowanków za zakwaterowanie i wyżywienie, stosownie do postanowień art. 11 ust. 3 ustawy o *finansach publicznych*. Zgodnie z art. 52 ust. 1 pkt 1 ww. ustawy dochody te stanowią prognozy ich wielkości.
11. Ewidencjonowanie dochodów uzyskiwanych z tytułu opłat za zakwaterowanie i wyżywienie wychowanków oraz dochodów z najmów okazjonalnych, zgodnie z załącznikiem nr 2 do rozporządzenia w sprawie *szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych*.

⁴³ Dz. U. z 2012 r. poz.82, z późn. zm.

12. Wystąpienie do właściwych organów o ustalenie stawek opłat za zakwaterowanie w Bursie osób innych niż wychowankowie.
13. Ewidencjonowanie sprzedaży usług świadczonych na rzecz osób niebędących wychowankami Bursy, stosownie do postanowień określonych w art. 109 ust. 1 ustawy o podatku od towarów i usług.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Rzeszowie.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania
wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Rzeszów, dnia   czerwca 2015 r.

Urszula Dziedzic
Główny specjalista k. p.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Rzeszowie

Dyrektor
Wiesław Motyka

.....
podpis

.....
podpis

Krzysztof Pakuła
Główny specjalista k. p.

.....
podpis